

bijlage

Moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken

Ons kenmerk
5462788

Bijlage nummer 2
Horend bij Eerste Halfjaarbericht politie 2024

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op een aantal moties, toezeggingen en aanvullende zaken. Het gaat hierbij om de volgende onderwerpen:

1. Politiecapaciteit

- toezegging commissiedebat politie 6 juli 2023 inzake stand van zaken arbeidsmarktstrategie politie;
- toezegging commissiedebat politie 21 december 2023 inzake zij-instroom bij de politie;
- informeren inzake modernisering sterktebegrip;
- moties leden Helder en Van Nispen 13 april 2023 inzake aspiranten niet meer meetellen in de operationele sterkte;

2. Versterking van de politiefunctie

- informeren inzake voortgang van de ontwikkelagenda politiefunctie, zoals opgenomen in de Whitepaper versterking politiefunctie;
- toezegging Kamerbrief 7 december 2023 inzake diepgaande beschouwing van het boa-stelsel;

3. Buitengewoon opsporingsambtenaren

- motie leden Ellian en Verkuijlen 16 oktober 2023 inzake gemeenten middelen en capaciteit vrijmaken om jeugdboa's in te zetten;
- informeren inzake openstellen van het rijbewijzenregister voor boa's;

4. Winkeldiefstal

- toezegging begrotingsbehandeling Justitie en Veiligheid 7 en 8 februari jl. inzake winkeldiefstalpreventie en toepassen van de civiele vordering bij winkeldiefstal;

5. Politiepersoneel

- motie lid Van Nispen 8 februari jl. inzake werkgeversverantwoordelijkheid en goede vroegpensioenregeling voor het politiepersoneel;
- toezegging commissiedebat politie 21 december 2023 inzake stand van zaken nieuwe stelsel beroepsgerelateerde gezondheidsklachten;
- toezegging Tweeminutendebat politie 1 februari jl. inzake voortgang van het vernieuwde stelsel integriteit bij de afdelingen Veiligheid, Integriteit en Klachten;

- informeren inzake beleidsreactie op het onderzoeksrapport 'Recht van Klagen' van de Inspectie van Justitie en Veiligheid;
- toezegging dertigledendebat 1 februari jl. inzake het Nationale Programma tegen Discriminatie en Racisme 2023;
- toezegging Tweeminutendebat politie 1 februari jl. inzake structuur van de Tuin van Bezinning;

6. Geweld door politieambtenaren

- toezegging Kamerbrief 29 juni 2020 inzake verantwoording afleggen over politie geweldgebruik door jaarlijks cijfers te publiceren en te rapporteren over de interne afdoening van geweldsaanwendingen;

7. Politieonderwijs

- informeren inzake het onderzoek van Inspectie van Justitie en Veiligheid naar de kwaliteit van de basispolitieopleiding PO21;
- motie lid Boswijk 21 december 2023 inzake vroegsignalering psychische problematiek als onderdeel van curriculum Politieacademie;

8. Huisvesting

- informeren inzake toekomstbestendige huisvesting;

9. Informatievoorziening

- toezegging Begrotingsbehandeling 7 en 8 februari jl. inzake data-gedreven werken;
- toezegging commissiedebat politie 21 december jl. inzake ontwikkeling van het nieuwe tapsysteem;
- motie lid Kathmann 16 mei jl. inzake gezichtstechnologie en enkele andere overwegingen ten aanzien van bevoegdheden en grondslagen voor de inzet van nieuwe technologieën door de politie;

10. Opsporing

- toezegging commissiedebat politie 21 december 2023 inzake inspanningen die politie doet om een meer samenhangende en probleemgerichte aanpak in de opsporing te realiseren;
- toezegging begrotingsbehandeling Justitie en Veiligheid 7 en 8 februari jl. inzake investeringen in (lokale) recherche voor de aanpak van ondermijningszaken;
- toezegging commissiedebat politie 21 december 2023 inzake landelijk team voor de aanpak van cold cases en de rol van politievrijwilligers;
- informeren inzake stand van zaken forensisch bestel;
- motie lid Van Wely c.s. 20 april 2021 inzake opsporingsambtenaren in een handhavende rol voorzien van bodycams;

11. Gebiedsgebonden politiezorg

- motie leden Van Dijk en Bikker 7 en 8 februari jl. inzake bevorderen dat wijkagenten daadwerkelijk 80% van hun tijd hun eigenlijke werkzaamheden in of voor de wijk kunnen uitoefenen;

12. Zeden

- motie lid Klaver c.s. 12 november 2019 inzake structureel 15 miljoen extra beschikbaar stellen voor extra capaciteit voor de zedenpolitie, opleiding tot zedenrechercheurs en forensisch (medisch) onderzoek;
- toezegging behandeling Wet seksuele misdrijven 19 maart 2024 inzake zij-instroom bij werkterrein Zeden;

- motie lid Michon-Derksen en Van der Werf 14 april 2022 inzake de werkvoorraad op het terrein van zedenzaken en de afspraken om deze werkvoorraad terug te dringen;
- toezegging commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik 6 maart jl. inzake uitvoering van het Actieplan versterken ketenaanpak zedenzaken;
- toezegging commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik 6 maart jl. inzake georganiseerd seksueel en haaldelict;
- toezegging commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik 6 maart jl. inzake Advies Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken;
- toezegging commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik 6 maart jl. inzake aangifte van het slachtoffer in een zedenzaak;

13. Gegevensbevraging Basisregistratie Personen

- toezegging Regeling van Werkzaamheden 2 april jl. inzake artikel van Follow the Money over geautomatiseerd volgen van 11 miljoen Nederlanders door de politie;
- toezegging commissiedebat politie 21 december 2023 inzake Inzageverzoeken met betrekking tot BRP-bevraging slachtoffers toeslagenaffaire;

14. ANPR-camera's

- Toezegging begrotingsbehandeling Justitie en Veiligheid 7 en 8 februari jl. inzake verkenning uitbreiding ANPR-camera's;
- Motie lid Boswijk 7 en 8 februari jl. inzake verbeteren gegevensdeling binnen de Benelux en ANPR in België;
- Toezegging Verzamelbrief 19 oktober 2022 inzake CIOT-bevragingen bij persoonsvermissingen;

15. Veteranen Search Team

- Motie lid Boswijk 7 en 8 februari jl. inzake meer adequate financiering van het Veteranen Search Team.

Politiecapaciteit

Stand van zaken arbeidsmarktstrategie politie

In 2023 lag de niet-leeftijdsgelaten uitstroom van operationele politiemedewerkers rond de 3% van het totaal aantal operationele medewerkers, waar een niet-leeftijdsgelaten uitstroom van ongeveer 1,5% over de afgelopen 10 jaar voor de operationele politiemedewerkers het gemiddelde wasⁱ. De uitstroom is dus aanzienlijk toegenomen, al is deze in vergelijking tot andere (overheids)organisaties (gemiddeld 6,6%)ⁱⁱ nog erg laag.

Datum
31 mei 2024

Ons kenmerk
5462788

Om een aantrekkelijke werkgever te blijven ten tijde van arbeidsmarktkrapte, heeft de politie een arbeidsmarktstrategie opgesteld, waarover ik uw Kamer in mijn brief van 8 juni 2023 heb geïnformeerd¹. In het commissiedebat politie van 6 juli 2023² is deze arbeidsmarktstrategie van de politie besproken. Bij deze geef ik u een toelichting op de stand van zaken rondom de arbeidsmarktstrategie.

Er wordt nog altijd hard gewerkt aan de maatregelen op het gebied van instroom. In 2023 onder meer door:

- Het intensiveren van de arbeidsmarkt communicatie;
- Een effectievere inzet van recruiters;
- Het optimaliseren van de selectieprocedure;
- De inzet van mensen met een arbeidsbeperking;
- Het toekennen van een aanbrengronus voor nieuwe medewerkers;
- Het vergoeden van het rijbewijs voor aspiranten;
- Het intensiveren van onderzoek, met exit-enquêtes en verdiepend doorstroomonderzoek.

De inspanningen op initiële instroom hebben effect en de politie doet het relatief goed. De initiële instroom is met 94% relatief hoog. Echter, de krapte houdt ook bij de politie aan. Er is geen sprake meer van makkelijk in te vullen vacatures. Werving vraagt steeds meer inzet en ook bij recruitment is sprake van krapte door de huidige arbeidsmarkt. Aandacht en inspanningen aan de hand van de arbeidsmarktstrategie blijven daarom nodig en worden verder geoptimaliseerd in 2024.

Verder is in de arbeidsmarktstrategie de focus verbreed naar het behoud van politiemedewerkers. Naast de inzet op initiële instroom en verbetering van de zijinstroom, wordt er ook ingezet op de doorstroom van medewerkers.

In 2023 is er een onderzoek gedaan naar de vertrekredenen van politiemedewerkers die de organisatie op eigen verzoek verlaten. Uit dit onderzoek is gebleken dat medewerkers veelal vertrekken door het aanbod van een betere baan elders.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1173.

² Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1186.

Zowel bij de gebiedsgebonden politie als bij de tactische opsporing wordt deze vertrekreden vaak genoemd in combinatie met de vertrekreden 'weinig tot geen doorgroeimogelijkheden'.

In de cao van 2018-2020 is voor deze vakgebieden de afspraak gemaakt dat breed executief opgeleid personeel na de basispolitieopleiding in acht jaar automatisch doorgroeit naar een functie als senior. Nieuwe maatregelen in relatie tot loopbaanperspectief zullen dus een bredere focus moeten hebben dan alleen verticale groei; hierbij kan worden gedacht aan een afwisselend takenpakket en andere vormen van persoonlijke ontwikkeling. De operationeel leidinggevenden zullen worden geselecteerd op de mensgerichte vaardigheden die hiervoor nodig zijn. De komende jaren wordt de functie van operationeel leidinggevende (werktitel: Operationeel Chef) gefaseerd geïntroduceerd in de verschillende organisatieonderdelen van de politie, te starten bij de nieuwe Landelijke Eenheden.

Tot slot blijkt uit onderzoek dat de levensfase een rol speelt. Zo gaan medewerkers onder de 40 jaar vaker weg vanwege een betere baan en salaris elders en de combinatie werk en privé, met name in de gebiedsgebonden politie, door de onregelmatige werktijden en roosterdruk. Dit is een veelgehoord signaal dat nu cijfermatig onderbouwd is met de exit-enquête.

De politie onderzoekt momenteel de mogelijkheden om terugkeren naar de politieorganisatie makkelijker te maken, onder andere voor de doelgroep die vanwege de levensfase tijdelijk van de onregelmatige diensten af wil.

Bij medewerkers korter dan 2 jaar in dienst is een verkeerde beroepskeuze vaker een reden van vertrek en bij medewerkers rond 4 en 12 jaar in dienst de beperkte doorgroeimogelijkheden. De vertrekkende medewerkers blijken overwegend tevreden met de relatie met collega's, de relatie met de leidinggevende, de ruimte om zichzelf te zijn en het gevoel erbij te horen. Wat betreft de beleving van de politiecultuur in het algemeen blijkt een kwart van de vertrekkende medewerkers ontevreden. De uitkomsten van het onderzoek naar vertrekredenen zullen gericht worden meegenomen in de verdere doorontwikkeling van de maatregelen in de arbeidsmarktstrategie.

Samenwerking politie en Defensie betreffende zij-instroom

Tijdens het commissiedebat van 21 december 2023 heb ik met uw Kamer gesproken over zij-instroom bij de politie, onder andere vanuit Defensie en de Koninklijke Marechaussee. Ik heb u toen toegezegd³ in deze brief in te gaan op de stand van zaken qua zij-instroom en de samenwerking hierop binnen het domein Bewaken en Beveiligen.

³ Kamerstukken II 2023/24, TZ202312-036.

In 2023 bedroeg het aantal zij-instromers 1.251 fte. Daarmee is het aantal iets achter gebleven bij de in de begroting van 2023 opgenomen ambitie, die 1.275 fte bedroeg.

Onder operationele zij-instroom verstaat de politie externe instroom die direct landt op een functie, en niet eerst een basispolitieopleiding hoeft te doorlopen. Voor het merendeel betreft dit medewerkers die een specialistische, operationele functie gaan vervullen, bijvoorbeeld binnen de cyber- of financiële opsporing.

Zij brengen relevante expertise en ervaring mee en volgen, afhankelijk van de functie waar ze in aan de slag gaan, alleen een korte opleiding, de politie-specifieke opleiding (PSI), om voldoende bevoegd te zijn voor het specialistische werk dat zij gaan verrichten. Ook in het vakgebied Beveiliging (waarbinnen medewerkers die werkzaam zijn in het domein Bewaken en Beveiligen vallen) wordt gebruik gemaakt van zij-instroom. In 2023 is 274 fte van de 1.251 gerealiseerde fte aan de slag gegaan in vakgebied Beveiliging.

Een klein deel van de operationele zij-instroom betreft externe instroom waarbij medewerkers zich via de reguliere selectieprocedure kwalificeren voor een breed executieve functie, die normaliter wel het doorlopen van de basispolitieopleiding vereist. Zij volgen in plaats daarvan een op maat gesneden opleidingstraject, terwijl zij al aan de slag gaan in hun functie. Deze aanpak wordt op individueel of doelgroep-niveau ingezet, onder andere voor de instroom bij de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB). Externe kandidaten die op een functie bij de DKDB solliciteren hebben vaak elders reeds relevante expertise en ervaring opgedaan, bijvoorbeeld bij de Koninklijke Marechaussee, andere onderdelen van Defensie of andere onderdelen van de strafrechtketen. Om het personeel zo snel als mogelijk inzetbaar te krijgen, wordt nauw gekeken naar de expertise die zij al meebrengen en wordt hen de mogelijkheid geboden de brede basispolitieopleiding op een ander moment en/of in een ander tempo te volgen.

Een doelgroep waarvoor dit bijvoorbeeld geldt, zijn medewerkers afkomstig van de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) van Defensie. Op basis van tijdelijke afspraken doorlopen zij een alternatief instroomtraject, waarbij ze, na een korte inwerktraining tot persoonsbeveiligers, direct inzetbaar zijn. Over hun aanstelling en verdere loopbaanperspectief zijn nadere afspraken gemaakt, onder andere dat zij binnen vijf jaar alsnog de basispolitieopleiding doorlopen (om te voldoen aan de juiste bevoegdheden voor een eventuele verdere loopbaan binnen de politie).

Deze vorm van zij-instroom wordt nog niet wederzijds ingezet door Defensie of de Koninklijke Marechaussee. Zij zijn pas recent gestart met de opleiding tot persoonsbeveiligers en richten zich voor de werving daarvan enkel op interne doorstroom. Defensie kent wel andere initiatieven om zij-instroom te bevorderen, waaronder de Bureaus Bijzondere Instroom.

Met het oog op de synergie en gelijkwaardigheid van de politie en de Koninklijke Marechaussee als uitvoerende partijen binnen het nieuwe stelsel Bewaken en Beveiligen wordt verkend hoe deze partijen meer structureel kunnen samenwerken op het gebied van opleiding, werving en selectie. In dat kader is vorig jaar onder andere een start gemaakt met een verkenning naar de mogelijkheden van het harmoniseren van de eindtermen van de opleidingen die de Politieacademie en de Koninklijke Marechaussee aanbieden op dit terrein. Op het gebied van personeel werken partijen uit het veiligheidsdomein (Defensie, DJI, Douane en politie) bovendien samen om personeel voor het publieke veiligheidsdomein te behouden en doorstroom tussen organisaties te bevorderen

Modernisering sterktebegrip

Als het over politiepersoneel gaat, spreken we vaak over de operationele sterkte. Het begrip operationele sterkte kent een strikte definitie die gekoppeld is aan het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP). Grof gezegd vindt politie specifiek werk plaats in de operationele functies. De ondersteunende functies (ook wel niet-operationele sterkte) behelzen onder meer functies die in iedere grote organisatie aanwezig zijn, zoals financiën, HRM, staf en facilitair. Er zijn ook functies die specifiek zijn voor de politieorganisatie en politiewerk als de training in het gebruik van geweldsmiddelen, begeleiding van aspiranten, de organisatie en ondersteuning van de meldkamers en de informatievoorziening die zich richt op de operationele informatie. Het niet operationele politiepersoneel is weliswaar niet werkzaam in het primaire politieproces, maar wel cruciaal voor dat proces. Er is een categorisering van de ondersteunende functies gemaakt die het vele en diverse werk dat binnen deze functies van de politie wordt uitgevoerd zichtbaar maakt. Daarmee ontstaat een beeld van de niet-operationele sterkte en de bedrijfsvoering die bijdraagt aan een duidelijker beeld van de elementen waaruit de politiesterkte is opgebouwd. Dit beeld is visueel weergegeven als nieuwe grafiek in de bijlage 'Kerncijfers politie' bij de halfjaarberichten politie.

Door de politie is ook een indeling van de niet operationele sterkte gemaakt, die inzichtelijk maakt welk deel daarvan kan worden geschaard onder de klassieke bedrijfsvoering (overhead) en welk deel niet. Van de niet operationele sterkte is 59% overhead en 41% niet. De Politieacademie en de Landelijke Meldkamersamenwerking worden bijvoorbeeld niet tot de overhead gerekend, net als personeel werkzaam in de operationele planning (capaciteitsmanagement) en functies op het snijvlak van opleiden en geüniformeerd begeleiden van operationele medewerkers in opleiding tijdens operationeel politiewerk. De verdeling van het personeel dat werkzaam is in de informatievoorziening over een deel dat direct ondersteunend is aan de uitvoering van politiewerk en een deel dat werkzaam is in de bedrijfsvoering is op dit moment nog een inschatting.

De door de politie opgestelde indeling maakt zichtbaar dat de overhead 11,6% uitmaakt van de totale politiesterkte.

Het nog lopende onderzoek naar het sterktebegrip, het onderscheid tussen de operationele en de niet operationele sterkte, kan aanleiding zijn voor toekomstige verschuivingen tussen de operationele en niet operationele sterkte.

Tabel inschatting politie overhead en niet overhead binnen de niet operationele sterkte:

	Fte (bezetting)	% NOS 12.437	% op totaal 63.376 fte
Niet overhead			
Operationeel begeleiders + trajectbegeleiders	702		
NSOC / Nationale veiligheid	28		
IV voor operatie	1826		
Eenheden (CM, operationele ondersteuning)	823		
Politieacademie (excl. Oper. Begeleiders)	1222		
LMS	456		
Totaal Niet overhead	5057	41%	7,98%
Overhead			
PDC/SKL (excl. niet-overhead)	4760		
IV voor bedrijfsvoering	913		
Eenheden (staven, leiding en dienst bedrijfsvoering)	1707		
Totaal overhead	7380	59%	11,64%
Totaal NOS	12437	100%	19,6%

Aspiranten niet meer meetellen in de operationele sterkte

In hun moties hebben leden Helder⁴ en Van Nispen⁵ verzocht om aspiranten niet meer (volledig) mee te tellen in de operationele sterkte. Ik geef uitvoering aan deze twee moties door vanaf heden in alle parlementaire en bestuurlijke communicatie te rapporteren over de operationele sterkte exclusief aspiranten. De aspirantenformatie en -bezetting zal apart worden benoemd. Dit geeft een transparanter beeld van de daadwerkelijk beschikbare capaciteit voor de eenheden. Daarnaast wordt vanuit mijn ministerie niet meer gestuurd op het realiseren van een vast aantal aspiranten in lijn met de formatie. In plaats daarvan wordt gestuurd op een bezetting van die formatie die nodig is om te kunnen voldoen aan de vervangings- en uitbreidingsvraag op basis van de strategische personeelsprognose van de politie.

In het eerste halfjaarbericht van 2022⁶ heb ik toegelicht dat sinds 2009 aspiranten volledig deel uitmaken van de formatie van de politie, en daarmee worden aspiranten juridisch gezien volledig meegeteld in de operationele sterkte. Dit is momenteel geregeld in het Besluit Sterkte en Middelen. Destijds is deze keuze gemaakt om een betere koppeling te maken tussen fte's en budget.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1136.

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 35830-VI, nr. 10.

⁶ Kamerstukken II 2021/22, 29628, nr. 1098.

Echter, het meetellen van de aspiranten in de operationele sterkte van de eenheden heeft ook nadelen. Aspiranten zijn namelijk nog niet volledig operationeel inzetbaar. De nieuwe wijze van communicatie en sturing neemt dit nadeel weg.

In de eerdere correspondentie met uw Kamer is ook meermaals aandacht geweest voor het besluit van het kabinet om de aspiranten stapsgewijs formatief te plaatsen bij het Politiedienstencentrum, zo wordt de operationele formatieruimte in de eenheden benut voor volledig opgeleid en inzetbaar personeel. Dit besluit is uitgebreid toegelicht per brief op 15 juni 2018⁷. Bij iedere generieke capaciteitsuitbreiding sinds 2018 worden aspiranten in de formatie van de eenheden omgewisseld voor formatieplekken voor volledig opgeleide agenten.

Versterking van de politiefunctie

Hierbij informeer ik uw Kamer over de voortgang van de ontwikkelagenda politiefunctie, zoals opgenomen in het whitepaper versterking politiefunctie⁸. De vier thema's waarlangs de ontwikkelagenda is vormgegeven zijn verschillend van aard en kennen een verschillende fasering; op een aantal punten wordt reeds ingezet en andere punten moeten nog nader worden verkend in dialoog met de relevante partners. Hieronder schets ik de ontwikkelingen van de afgelopen tijd.

Thema I Rol overheid en taakverdeling met andere organisaties binnen de politiefunctie

Taakverdeling politie en boa's

Boa's verrichten een belangrijke rol in het waarborgen van de veiligheid en leefbaarheid in ons land. De doorontwikkeling van de boa binnen de politiefunctie heeft in de afgelopen jaren tot een steeds eigenstandigere en belangrijkere rol van de boa binnen dit domein geleid. Daarnaast zijn er verschillende maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen bij andere partijen, zoals de politie, die van invloed zijn op de rol en taak van de boa. Zoals aangegeven in mijn brief van 7 december 2023 over de politiefunctie⁹, past binnen deze ontwikkelingen dan ook dat over de inrichting van het boa-bestel en de boa-functie expliciete en bewuste keuzes worden gemaakt. Hierbij kondig ik aan dat ik een traject opstart waarin het boa-bestel diepgaander tegen het licht zal worden gehouden.

Samen met ketenpartners, boa-werkgevers, boa-bonden en andere belanghebbenden, ga ik het boa-bestel diepgaander beschouwen. Dit traject helpt mij in het maken van expliciete en bewuste keuzes ten aanzien van de inrichting van het boa-bestel en de boa-functie.

⁷ Kamerstukken II 2017/18, 29628, nr. 784.

⁸ Kamerbrief 7 december 2023 'White paper Politiefunctie'.

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 29628, nr. 1194.

Hoewel in het algemeen de doorontwikkelde rol van de boa, de maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen aan de kant van andere binnen het veiligheidsdomein betrokken partijen hier als redenen voor genoemd kunnen worden, zijn er de afgelopen periode een aantal specifieke situaties en onderwerpen aan bod gekomen die mij in dit besluit hebben gesterkt. Denk hierbij aan het gesprek over de bewapening van de boa, meer specifiek de korte wapenstok en voor boa's domein VI Generieke opsporing; de beperkingen in gegevensdeling en informatie-uitwisseling tussen boa's en politie en de wens vanuit boa-werkgevers om hun boa's in te kunnen zetten ten aanzien van andere situaties of feiten dan waar de boa's nu voor bevoegd zijn, zoals bijvoorbeeld de wens van enkele gemeenten om boa's verkeerscontroles uit te laten voeren.

Ik zal uw Kamer middels het halfjaarbericht politie op de hoogte houden van het traject.

Rol van de politie in de migratieketen

Een ander vraagstuk van de ontwikkelagenda ligt op het gebied van de Identificatie- en Registratie (I&R) van asielzoekers, uitgevoerd door de politie. Al enige tijd wordt samen met de ketenpartners bezien op welke manier het I&R-proces robuust en toekomstbestendig ingericht kan worden. Hierbij wordt ook onderzocht bij welke partij(en) dit kan worden belegd. Thans wordt binnen de derde I&R straat al gewerkt volgens een aangepast I&R proces waarbij om en nabij 30% van de taken in het I&R proces wordt uitgevoerd door politie en/of KMar en 70% door burgerpersoneel. In gezamenlijkheid is het voornemen uitgesproken om per 1 januari 2025 een nieuw proces identificatie en registratie te hebben ontwikkeld waarbij minimale inzet van de politie benodigd is. Dit maakt mogelijk dat de politie zich meer kan focussen op haar kerntaken.

Verwarde personen

Voorts is de taakverdeling tussen de politie en het zorgdomein ten aanzien van personen met verward gedrag een groot aandachtspunt. Er is een structurele samenwerking nodig tussen de politie en het zorgdomein. De politie is nu te veel belast is met de gevolgen van de vershraling in het zorg- en sociale domein. Bij structurele samenwerking kan worden gedacht aan het toevoegen van de GGZ crisisdienst aan de meldkamer (zodat de politie niet altijd meer voor en noodhulpmelding hoeft te rijden), straattriage en het inrichten van crisievoorzieningen voor beoordeling en eventuele opname van personen met verward gedrag. Deze manier van werken leidt tot een betere aanpak, waarbij personen met verward gedrag de zorg krijgen die zij nodig hebben. De afgelopen maanden is vanuit mijn ministerie het initiatief genomen voor een verbreding van de interdepartementale samenwerking met de ministeries die belast zijn met wonen, sociale voorzieningen en schuldenproblematiek (BZK, SZW).

Dierenwelzijn

Met de Landelijke inspectiedienst dierenbescherming, de politie en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij zijn gesprekken gevoerd over de doorontwikkeling van het meldpunt 144 voor dierenleed.

Verkend wordt of het meldpunt 144 bij de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) kan worden ondergebracht. Deze verkenning is recent gestart.

Korpscheftaken

De politie voert (het gros) van de vergunningverlenende en toezichthoudende taken uit voor de Wet particuliere beveiliging en recherchebureaus (Wpbr), de Wet Wapens en Munitie (WWM) en de Wet natuurbescherming (Wnb), sinds januari 2024 opgegaan in de Omgevingswet en de Wet explosieven voor civiel gebruik (Wecg). Gezamenlijk worden deze aangeduid als korpscheftaken. Op dit moment wordt verkend of deze taken elders kunnen worden belegd. Daarnaast is er een herziening gaande op de Wpbr en de WWM.

Datum
31 mei 2024

Ons kenmerk
5462788

Publiek-private samenwerking

Het aangekondigde wetenschappelijk onderzoek inzake publiek private samenwerking gerelateerd aan de politiefunctie is dit voorjaar gestart, waarvan de eerste opbrengst eind dit jaar wordt verwacht. Het betreft een WODC-onderzoek vanuit de Universiteit Utrecht en de Radboud universiteit Nijmegen. De opbrengst van dit onderzoek zal helpen bij beantwoording van de vraag wat bij uitstrek de verantwoordelijkheid is van de overheid (en daarbinnen de politie) en wat samen met of door private partners kan worden vormgegeven en onder welke voorwaarden. Verder lopen er vanuit het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023-2026 onder het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing verschillende structurele samenwerking tussen politie en publieke en private partijen, waaronder de thema's winkeldiefstal en mobiel banditisme. Daarin wordt onder andere besproken welke maatregelen publieke en private partijen kunnen nemen ter voorkoming van criminaliteit.

De politie positioneert zich intussen nader op het strategisch vraagstuk inzake publiek-private samenwerking. In dit traject kijkt de politie eenheidoverstijgend en wordt samengewerkt met zowel het Openbaar Ministerie als private partijen. Verder wordt in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) – een overleg waarin zowel politie als het bedrijfsleven vertegenwoordigd zijn - doorlopend gesproken over de lopende publiek-private aanpak van veiligheidsvraagstukken, zoals vastgesteld in het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023-2026.

Gegevensdeling

Er is ook een breder vraagstuk inzake de gegevensdeling ten behoeve van het bevorderen van de samenwerking binnen de politiefunctie. Waar het aankomt op het delen van politiegegevens, wordt in kaart gebracht hoe verschillende knelpunten en signalen geïnventariseerd en samengebracht kunnen worden. Binnenkort wordt in ieder geval een nieuwe inventarisatieronde gestart naar de benodigde wijzigingen van het Besluit politiegegevens, waarin is geregeld welke organisaties politiegegevens mogen ontvangen. Er worden daarnaast stappen gezet om dit vraagstuk goed in te kaderen en gewerkt aan een plan van aanpak met meetbare eindresultaten.

Digitalisering

Er is een fundamentele doordenking nodig over de rol van de overheid/opsporing en hoe die zich verhoudt tot de rol die private partijen al hebben en nog zouden kunnen vervullen. Daarnaast is ten aanzien van de rol van de overheid een keuze nodig over de vraag bij welke organisatie(s) de taak van de overheid het beste kan worden belegd. En wat dient daarin de rol van de politie te zijn? Om hiermee aan te vangen is eerst een analyse nodig van het vraagstuk en een keuze daarin voor de focus waarmee wordt aangevangen. Over de uitwerking van dit thema wordt u in Q4 2024 nader geïnformeerd.

Periodieke herijking ontwikkelagenda politiefunctie

Met betrokkenheid van experts en in gesprek met het werkveld en de maatschappij zal periodiek, in beginsel tweejaarlijks, een herijking plaatsvinden van de ontwikkelagenda politiefunctie. De eerste herijking is te verwachten in Q4 2025.

Tot slot

Het is goed te benoemen dat dit jaar in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) met het gezag (burgemeesters en Openbaar Ministerie) en politie het fundamentele gesprek wordt gevoerd over het maken van scherpe keuzes, langs de lijn van de ontwikkelagenda politiefunctie. Politiecapaciteit is per definitie schaars, maar de toenemende krapte op de arbeidsmarkt in combinatie met de verhoogde uitstroom vanwege de pensioengolf waar de politie mee te maken hebben maken dit gesprek des te urgenter.

Buitengewoon opsporingsambtenaren

Jeugdboa's

In de gewijzigde motie hebben de leden Ellian en Verkuijlen verzocht dat gemeenten middelen en capaciteit vrijmaken om jeugdboa's in te zetten¹⁰. Jeugdboa's zijn reguliere buitengewoon opsporingsambtenaren, die zich specifiek richten op jeugd en jeugdoverlast.

Sinds 2022 is er structureel 13 miljoen euro voor extra boa-capaciteit beschikbaar. Gemeenten kunnen dit geld ook gebruiken voor de inzet van jeugdboa's. Op deze wijze wordt de inzet van jeugdboa's gestimuleerd. Daarnaast mogen de aan Preventie met gezag deelnemende gemeenten, mede naar aanleiding van de initiatiefnota Verkuijlen¹¹, hun middelen inzetten voor (jeugd)boa's. In 2023 is door de eerste 15 gemeenten 18FTE aan boa's extra ingezet in de wijken.

¹⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 36 261, nr. 10.

¹¹ Kamerstukken II, 2022/23, 36 261, nr. 2.

Toegang tot het rijbewijsregister voor boa's

Met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) werk ik samen om het rijbewijsregister open te stellen voor boa's. Het beheer van het rijbewijsregister valt onder de RDW en de hiervoor geldende wetgeving onder verantwoordelijkheid van IenW.

Uit nadere juridische analyses van IenW is echter gebleken dat er voor de boa's in private dienst mogelijk een andere grondslag nodig is (namelijk een AMvB) dan voor boa's in dienst bij een overheidsorgaan (ministeriële regeling)¹². Mede vanwege het lange wetgevingsproces om te komen tot een AmvB, is eerder dit jaar tussen het ministerie van Justitie en Veiligheid en IenW afgesproken om te starten met de openstelling van het rijbewijsregister voor boa's in publieke dienst. Mijn ministerie heeft voorbereidingen getroffen voor de juridische werkzaamheden die door IenW zullen worden verricht en de parallel daaraan te starten technische werkzaamheden door de RDW. Het duurde bij IenW langer dan was voorzien om de benodigde juridische capaciteit vrij te maken en er wordt nader bezien of het juridische en technische traject parallel voortgezet kunnen worden.

Mede om deze redenen is de verwachting dat er nog minstens één jaar nodig is om de toegang voor boa's in publieke dienst te realiseren.

Winkeldiefstal

In het kader van het verlagen van de druk op de politieorganisatie door publiek-private samenwerking is tijdens de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid op 8 februari jl. aan het lid Sneller toegezegd dat ik in gesprek ga met supermarkten over winkeldiefstalpreventie en het vaker laten toepassen van de civiele vordering bij winkeldiefstal¹³.

De civiele vordering ex artikel 6:162 BW (onrechtmatige daad) bij winkeldiefstal is een schadevergoeding voor de onderneming en compenseert de indirecte schade van de ondernemer, bestaande uit de tijd die hij kwijt is aan het vasthouden van de winkeldief, het inschakelen van de politie en het doen van aangifte. Voor deze indirecte schade wordt een standaardbedrag van 181 euro gevorderd¹⁴.

Het doel van de civiele vordering is dat de ondernemer zijn schade door winkeldiefstal op eenvoudige wijze kan verhalen en daarmee deels genoegdoening krijgt. Gebleken is dat de inzet van de civiele vordering een preventief effect heeft: mensen zullen minder snel (opnieuw) een winkeldiefstal plegen, als ze weten dat ze dit risico lopen omdat er sprake is van schadeloosstelling van de gedupeerde winkelier.

¹² Kamerstukken II, 2023/24, 23 645, nr. 819.

¹³ Handelingen II 2023/24, nr. 40.

¹⁴ Benadrukt moet daarbij worden dat de civiele vordering geen boete is.

Eerder is uit een kleine analyse van beschikbare gegevens van een uitvoeringsorganisatie over de periode 1 januari 2016 tot en met 20 mei 2017 gebleken dat van de 11.976 aangehouden winkeldieven die een civiele vordering ontvingen, 10,8% naderhand recidiveerde (1.293 winkeldieven). Bij de overige 28.770 door de politie in deze periode geregistreerde winkeldieven, die geen civiele vordering kregen, lag de recidive op 19,9% (5.722 winkeldieven).

Door politie en Openbaar Ministerie wordt ingezet op alternatieve manieren van afhandeling die tot verminderde capaciteitsinzet in de strafrechtsketen leiden. Zo bestaat sinds maart 2022 een landelijke wijze van afhandeling voor meerderjarige *first offenders* van eenvoudige winkeldiefstal waarbij de waarde van de weggenomen goederen onder de 50 euro ligt (de reprimanderegeling). De verdachte dient de diefstal te bekennen en het gestolen goed terug te geven. Als een reprimande wordt opgelegd, wordt de verdachte geregistreerd in de landelijke politiesystemen. Een reprimande wordt bovendien altijd gegeven in combinatie met een winkelverbod. Overtreding van een winkelverbod is een misdrijf, waarop de politie kan acteren. Verder wordt, om tot een afdoening van winkeldiefstal te komen die tot minder druk op de politiecapaciteit leidt, de mogelijkheid tot alternatieven op bestaande afdoeningsmogelijkheden onderzocht.

Politiepersoneel

Regeling Vervoegde Uittreding Politiepersoneel

Naar aanleiding van de aangenomen motie van Van Nispen¹⁵, waarin de regering wordt verzocht om diens werkgeversverantwoordelijkheid op te pakken en alles in het werk te stellen om snel te komen tot een goede vroegpensioenregeling voor het politiepersoneel, neem ik uw Kamer mee in de laatste stand van zaken omtrent dit onderwerp.

In het Pensioenakkoord 2019 is ruimte geboden om voor zware beroepen een regeling te treffen in het kader van vervroegd uittreden. Onderdeel van dit Pensioenakkoord was een tijdelijke aanpassing van het fiscale kader. Mijn voorganger, de korpschef en de politievakbonden hebben in 2020 een Regeling Vervoegde Uittreding (hierna: RVU-regeling) getroffen voor politiemedewerkers met echte zware jaren. Deze regeling is dan ook alleen van toepassing op politiemedewerkers die, in de periode 2021-2025, minimaal 35 dienstjaren hebben, waarvan 25 zware jaren en in die periode 65 jaar of ouder zijn. Eind 2023 is een evenwichtig en ook vernieuwd arbeidsvoorwaardenakkoord 2024-2025 voor de sector politie gesloten. Waaronder de afspraak om met de politievakbonden in overleg te treden over vervroegde pensionering, zodra politieke besluitvorming heeft plaatsgevonden op aanvullende afspraken op het pensioenakkoord en als er vanaf 2026 nieuwe fiscale ruimte ontstaat voor een vroegpensioensregeling.

¹⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 36410-VI, nr. 63.

Gezien de demissionaire status van het kabinet heeft minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen tot op heden aangegeven dat besluitvorming over een eventuele voortzetting van de fiscale vrijstelling wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Derhalve kan nog geen uitvoering worden gegeven aan de motie Van Nispen.

Stelsel beroepsgelateerde gezondheidsklachten

Vooruitlopend op de invoering van het nieuwe stelsel beroepsgelateerde gezondheidsklachten wikkelt de politie lopende (PTSS-)restschadedossiers af langs de contouren van het nieuwe stelsel, die in april 2020 met uw Kamer zijn gedeeld¹⁶. In het commissiedebat van 21 december 2023 heb ik toegezegd de stand van zaken hierop met uw Kamer te delen¹⁷. In 2020 is een lijst opgesteld van langlopende PTSS-restschadedossiers, die uiteindelijk 168 dossiers bevatte. In negen van deze dossiers moet nog tot afronding worden gekomen. De politie hoopt er met deze (oud-)medewerkers langs de minnelijke weg uit te komen. In drie dossiers verwacht de politie op korte termijn overeenstemming te kunnen bereiken. De redenen dat deze negen dossiers nog niet definitief afgesloten zijn, houden voornamelijk verband met het ontbreken van stabiliteit in de persoonlijke situatie van betrokkenen of onduidelijkheid ten aanzien van de belastbaarheid van de betrokken medewerkers voor arbeid. Naast de negen nog openstaande dossiers, kunnen er betrokkenen zijn van wie het dossier nog niet is afgesloten omdat zij de voorkeur hebben gegeven aan een juridische procedure om tot afwikkeling te komen.

Naast deze langlopende PTSS-restschadedossiers werkt de politie ook hard aan de afwikkeling van nieuwe en lopende restschadedossiers (waaronder ook van ander beroepsgelateerd letsel dan PTSS, zoals dienstongevallen). Momenteel is er sprake van 427 medewerkers van wie het PTSS-restschadedossier in behandeling is of binnenkort wordt genomen. Dit jaar zijn tot op heden 67 PTSS-restschadedossiers afgehandeld¹⁸.

Discriminatie, racisme en integriteit

Plan aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme

De politie werkt met het Plan aanpak uitsluiting, discriminatie en racisme (Plan UDR) toe naar een sociaal veilige en inclusieve organisatie. Het plan bestaat uit vier sporen waarlangs de organisatie zich ontwikkelt. De politie rapporteert over de voortgang middels haar jaarverantwoording¹⁹. Door de politie zijn diverse acties in gang gezet. Zo wordt gewerkt aan de brede uitrol van methodieken voor het voeren van het goede ter ondersteuning van leidinggevenden. Vanaf het tweede kwartaal van 2024 worden deze methodieken aan ieder politieteam aangeboden.

¹⁶ Kamerstukken II 2019/20, 29628, nr. 945.

¹⁷ Kamerstukken II 2023/24, TZ202312-036.

¹⁸ Peildatum: 1 mei 2024.

¹⁹ Jaarverantwoording Politie 2023 | Jaarverslag | Rijksoverheid.nl.

Daarnaast wordt in het beoordelen van disciplinaire zaken nu expliciet gebruik gemaakt van specialistische expertise op het gebied van racisme en discriminatie, om gedragingen die verband houden met racisme en discriminatie correct te wegen en duiden.

Ook de rol van het slachtoffer in dit proces is steviger verankerd. Er zijn richtlijnen opgesteld voor leidinggevenden over het informeren van slachtoffers over onderzoeksfase- en beslissingen, alsook voor personele aandacht voor erkenning. Naast bovengenoemde handreikingen voor leidinggevenden is in het kader van leiderschapsontwikkeling een handelingsperspectief opgesteld voor leidinggevenden voor het oppakken van signalen van uitsluiting, discriminatie en racisme.

Vernieuwd stelsel integriteit

Tijdens het tweeminutendebat politie op 1 februari jl. heb ik naar aanleiding van een verzoek van het lid Mutluer toegezegd uw Kamer te informeren over de voortgang van het vernieuwde stelsel integriteit bij de afdelingen Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK). Met deze brief doe ik deze toezegging gestand.

Ik heb uw Kamer eerder geïnformeerd over de verschillende maatregelen die de korpsleiding heeft genomen naar aanleiding van de Review kwaliteit interne onderzoeken²⁰. Zo werd in 2021 een kwartiermaker aangesteld om onder andere een duidelijke organisatiestructuur te bewerkstelligen en de aanbevelingen uit de Review uit te voeren. Dit is medio 2023 afgerond.

De openstaande implementatieopgaven zijn overgenomen in een (jaarlijkse) ontwikkelagenda die stuurt op verbetering en samenhang van het vernieuwde stelsel integriteit (o.a. Review Interne Onderzoeken, Inspectierapport klacht behandeling en Herziening Politiewet t.a.v. screening). In september 2023 is de kwartiermaker aangewezen als Directeur Integriteit en belast met de taak om een centrale afdeling Integriteit vorm te geven en het vernieuwde stelsel integriteit structureel te borgen in de politieorganisatie.

1. Integriteitsbevordering

Triage

Het werkproces triage is erop gericht om de kwaliteit van onderzoeken en rechtsgelijkheid te bevorderen en meer aandacht te hebben voor het menselijke aspect. In 2022 zijn landelijke afspraken gemaakt over dit werkproces en wordt de uitvoering periodiek gemonitord. Naar aanleiding van een procesaudit en opgedane ervaring met lokale én nationale triage (dat plaatsvindt als een melding complex en/of eenheidsoverstijgend is) is dit werkproces verdere doorontwikkeld. Deze doorontwikkeling richt zich o.a. op de samenstelling van de triagecommissies en het aanscherpen van landelijke afspraken over regionale triage versus nationale triage. In de tweede helft van 2024 zal de aanscherping van triage worden geïmplementeerd in de organisatie.

²⁰ Kamerstukken II 2020/21, 28844, nr. 220.

Onderscheid disciplinair en strafrechtelijk onderzoek

Samen met het Openbaar Ministerie zijn afspraken gemaakt met betrekking tot het starten van een strafrechtelijk onderzoek in relatie tot een disciplinair onderzoek. Aanvullend op deze deelopdrachten uit de review vindt er afstemming plaats met het Openbaar Ministerie over de concrete scheiding tussen strafrechtelijke en disciplinaire onderzoekstrajecten en worden zowel lokaal als landelijk activiteiten verricht ten behoeve van bijscholing en opleidingen, bewustwording en de zorg voor en rechten van betrokkenen in interne onderzoeken.

Landelijk Team voor Interne Onderzoeken

Medio 2022 is een teamleider Landelijk Team Interne Onderzoeken (LTIO) aangesteld. De teamleider heeft de opdracht tot het inrichten van een landelijke organisatorische voorziening die grote, complexe, politiek gevoelige of eenheid overstijgende disciplinaire onderzoeken behandelt.

In 2024 vindt besluitvorming plaats t.a.v. de inrichting van het centrale organisatieonderdeel integriteit, waar het LTIO onderdeel van is.

Verbeterde registratie en monitoring

Sinds 2022 is de wijze van registratie en monitoring van de interne onderzoeken verbeterd. Hierdoor is de algehele informatiepositie van het integriteitsstelsel in de gehele organisatie verbeterd en worden de verschillende vormen van normoverschrijdend gedrag en de omstandigheden waarin dat zich heeft voorgedaan beter zichtbaar. Deze inzichten komen ten goede aan het lerend vermogen van de politieorganisatie om aanpassingen te doen in beleid, training en communicatie.

Preventie en lerend vermogen

De preventiecoördinatoren van alle eenheden, het Politiedienstencentrum (PDC) en de Politieacademie (PA) zijn in 2022 begonnen met het uitvoeren van activiteiten uit de *roadmap*, zoals het ontwikkelen van een masterclass voor leidinggevendenden. De steeds prominentere aandacht voor het lerende vermogen van de organisatie blijkt ook uit de wil om steeds op zoek te gaan naar methodieken die hierin ondersteunend zijn, zoals *moreel beraad* (of casusoverleg) en intervisie. Hierbij is er een verschuiving gaande van "een focus gericht op straffen", naar "een focus gericht op leren en preventie". Dit betekent dat in plaats van meteen te kijken naar wie iets verkeerd heeft gedaan, voortaan wordt gekeken naar de redenen waarom iets verkeerd is gedaan en hoe dit een volgende keer voorkomen kan worden.

Opleiding en bijscholing

Om de kwaliteit van onder andere interne onderzoeken te verbeteren is er een nieuwe opleiding integriteit ontwikkeld. Deze opleiding bestaat uit een generiek gedeelte, gericht op de startbekwaamheid van de (nieuwe) medewerker VIK en een specialistisch gedeelte. Tevens wordt onderzocht of het wenselijk en haalbaar is om in 2025 tot een gezamenlijke opleiding integriteit met gemengde (overheids-)klassen te komen.

Tenslotte wordt er geïnvesteerd in de kennis van leidinggevendenden. Door middel van masterclasses voor leidinggevendenden wordt onder andere het thema integriteit en specifiek de rol van leidinggevendenden ten aanzien van interne onderzoeken uitgedragen.

2. Aanpak politieke corruptie

Een tweede lijn waarlangs het vernieuwde stelsel integriteit zich ontwikkelt, betreft de aanpak van politieke corruptie. De ingezette richting bestaat uit zes praktische ontwikkellijnen (sporen) die aansluiten bij de opdracht en de ambitie om politieke corruptie te signaleren en (preventief) te voorkomen, namelijk: 1) het verkrijgen van inzicht in politieke corruptie vanuit diverse perspectieven, 2) het versterken van de weerbaarheid van medewerkers, 3) Het beperken van onrechtmatige toegang tot en onrechtmatig gebruik van informatiesystemen waarin politiegegevens worden verwerkt middels *Inside Threat Intelligence*, 4) Fieldlabs ten behoeve van onderzoek naar politieke corruptie 5) Deelname aan het *Internal Criminal Investigations Network (ICIN)*. Het doel van dit netwerk is het delen van methoden voor het opsporen en onderzoeken van corruptie binnen politieorganisaties. En 6) er wordt verkend of de Politieacademie kan bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek op het gebied van politieke corruptie.

Verbeterd klachtenstelsel

Met het vorig halfjaarbericht politie is de beleidsreactie²¹ op het onderzoeksrapport 'Recht van Klagen'²² van de Inspectie van Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie) naar de Kamer gestuurd. Bij deze informeer ik uw Kamer over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen van de Inspectie teneinde een verbetering van de klachtbehandeling van de politie. De politie verwacht ultimo 2024 een implementatieplan opgesteld te hebben.

De Inspectie concludeerde ook dat de politie een enge definitie hanteert van 'klachten' waardoor algemeen klagen of negatief sentiment ten aanzien van de politie op openbare bronnen niet wordt meegenomen, zoals sociale media. De politie geeft aan te werken aan de ontwikkeling van een meer integrale blik van klachten, waarin ook uitingen van ongenoegen op openbare bronnen worden meegenomen.

Daarnaast streeft de politie naar de ontwikkeling uniforme werkwijze zodat er landelijk op eenzelfde manier op klachten op openbare bronnen wordt gereageerd. De politie geeft aan dat de aanbeveling ten aanzien een duurzaam behoud van 'dedicated' klachtbehandelaars wordt meegenomen in de herinrichting van de Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK)-teams. Het borgen van voldoende capaciteit en kwaliteit binnen de VIK-teams vormt een belangrijk aspect bij deze herinrichting.

²¹ Kamerstukken II 2023/24, 34324 nr. 11.

²² Kamerstukken II 2023/24, 28628 nr. 1192.

Tot slot wordt er gewerkt aan een nieuw, meer gebruiksvriendelijk, registratiesysteem voor klachten. Naast gebruiksvriendelijkheid is het creëren van een overzichtelijke analysefunctie een vereiste voor het nieuwe registratiesysteem. De ontwikkeling van een nieuw registratiesysteem is een langdurig proces dat constant nauwe betrokkenheid van de gebruikers vergt om te komen tot een systeem dat voldoet aan de (actuele) behoeften van de gebruikers.

Klachtenbehandeling etnisch profileren

Op 1 februari jl. heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties tijdens het dertigledendebat over het Nationale Programma tegen Discriminatie en Racisme 2023 namens mij toegezegd²³ aan het lid Bamenga om Kamer te informeren over de stand van zaken na de drie pilots in drie regionale eenheden (Den Haag, Midden-Nederland en Oost-Brabant).

In drie regionale eenheden (Den Haag, Midden-Nederland en Oost-Brabant) heeft een pilot gelopen waarin is onderzocht hoe de behandeling van klachten op het terrein van etnisch profileren kan worden verbeterd en meer onafhankelijk gemaakt. De adviezen uit het rapport van de Nationale Ombudsman "Verkleurde beelden" zijn hierbij toegepast. De pilot klachtbehandeling bij klachten over etnisch profileren is op 26 juni 2023 afgerond. De conclusies en aanbevelingen die op basis van deze pilot zijn vastgesteld zijn in het landelijke themaoverleg Klachten besproken²⁴. Op basis van de conclusies en aanbevelingen van de pilot zijn er landelijke werkafspraken gemaakt voor klachtbehandeling van klachten over etnisch profileren. Deze landelijke werkafspraken zijn december 2023 vastgesteld en gedeeld met alle eenheden.

Structuur Tuin van Bezinning

In 2023 heeft uw Kamer meermaals vragen gesteld over casuïstiek in relatie tot de Tuin van Bezinning. In het Tweeminutendebat naar aanleiding van het commissiedebat van 21 december 2023 heb ik lid Helder toegezegd²⁵ in te gaan op haar vraag over de structuur van de Tuin van Bezinning.

De Tuin van Bezinning is een nationaal monument dat de politie heeft opgericht als herdenking en eerbetoon aan politiemensen die zijn omgekomen als direct gevolg van de uitoefening van hun wettelijke politietaak. Als politiemensen omkomen 'in the line of duty' wordt hun naam toegevoegd aan het monument. Jaarlijks wordt een herdenking gehouden.

Het bestuur en beheer van de Tuin van Bezinning heeft de politie ondergebracht bij een stichting – Stichting Tuin van Bezinning. Deze stichting, met een statutaire doelstelling, staat los van de politie. De korpschef benoemt de voorzitter van de stichting en de overige bestuursleden op basis van een voordracht van de zittende bestuursleden. Het bestuur handelt op basis van een reglement zoals dat bedoeld is in de statuten.

²³ Handelingen II 2023/24, nr. 37.

²⁴ Kamerstukken II 2023/24, 29628 nr. 1193 (bijlage 2).

²⁵ Kamerstukken II 2023/24, TZ202402-027.

In dit reglement zijn nadere regels opgenomen ter uitvoering van doestelling van de stichting. Uit het reglement vloeit voort dat een besluit, of de namen van omgekomen politiemensen worden opgenomen in de Tuin van Bezinning, aan het bestuur van de stichting is.

De korpschef kan hiervoor een verzoek indienen. Het bestuur oordeelt vervolgens over dit verzoek op basis van het reglement, waarin de procedure die gevolgd moet worden en de criteria waar aan moet worden voldaan zijn vastgelegd. Het reglement en de bijbehorende criteria zijn met instemming van het Korpsmanagementteam, bestaande uit de korpsleiding en politiechefs van alle eenheden, door het bestuur vastgesteld.

Voor de werkwijze, dat alleen het bestuur bevoegd is tot het nemen van besluiten die leiden tot het al dan niet opnemen van een naam in de Tuin van Bezinning, is bewust gekozen. Juist omdat dat proces delicaat en emotioneel is. Zowel de korpschef als ik hebben geen invloed op deze besluitvorming door het stichtingsbestuur. Het bestuur heeft besloten over de verzoeken tot opname die in 2023 aan hen zijn voorgelegd.

Tijdens mijn aanwezigheid bij de jaarlijkse herdenking in de Tuin van Bezinning heb ik ervaren hoe waardevol en troostend het voor nabestaanden is om hun geliefde of collega te kunnen herdenken. Daarom vind ik het van belang dat omgekomen politiemensen passend herdacht worden, ongeacht de omstandigheden van hun overlijden, en stel ik het op prijs dat de politie ook op andere wijzen dan de Tuin van Bezinning zorgt voor een eerbetoon aan omgekomen collega's. Zo zijn er in verschillende eenheden lokale monumenten en is in mei 2024 een herdenkingsplek bij de Politieacademie geopend voor politiemedewerkers die als gevolg van suicide zijn omgekomen.

Geweld door politieambtenaren

Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer in zijn brief van 29 juni 2020²⁶ toegezegd dat de politie verantwoording aflegt over geweldgebruik door jaarlijks cijfers te publiceren en te rapporteren over de interne afdoening van geweldsaanwendingen. Deze cijfers worden gepubliceerd in het jaarverslag politie, dat uw Kamer altijd als bijlage ontvangt bij het jaarverslag van mijn ministerie. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de motie van de leden Buitenweg en Azarkan²⁷ en de motie van de leden Groothuizen en Den Boer²⁸.

Zoals mijn ambtsvoorganger in evengenoemde brief heeft opgemerkt, worden de cijfers in het jaarverslag gegenereerd met het oog op de operationele werkprocessen en niet primair met het oog op gedetailleerde verantwoordingsrapportages aan uw Kamer.

²⁶ Kamerstukken II 2020/21, 29628, nr. 1030.

²⁷ Kamerstukken II 2019/20, 29628, nr. 949.

²⁸ Kamerstukken II 2019/20, 34641, nr. 23.

Het tijdsverloop tussen juiste en volledige registratie van de geweldsaanwendingen loopt niet parallel met de verantwoording, hetgeen tot gevolg heeft dat niet alle data gereed zijn voor het jaarverslag. De politie rapporteert op haar website over geweldsaanwendingen in de rapportage 'Geweldsaanwendingen door politieambtenaren'²⁹ een completer beeld, omdat dan alle gegevens geregistreerd zijn. Deze rapportage bevat bovendien aanvullende cijfers. De rapportage biedt een breed overzicht van geweldsaanwendingen door de politie en de afdoening ervan.

Tegen deze achtergrond zullen in het jaarverslag politie vanaf 2024 geen tabellen meer opgenomen worden met cijfers over geweldsaanwendingen door de politie. Deze zijn immers opgenomen in de jaarlijkse rapportage 'Geweldsaanwendingen door politieambtenaren', die wordt gepubliceerd op de website van de politie. In het jaarverslag zal een verwijzing worden opgenomen naar de webpagina waar de genoemde rapportage kan worden geraadpleegd.

Op deze manier kan aan uw Kamer – uiteraard met inachtneming van de genoemde moties en de toezeggingen van mijn ambtsvoorganger – een volledig beeld worden gegeven van geweldgebruik door de politie.

Politieonderwijs

In dit halfjaarbericht informeer ik u over het onderzoek dat Inspectie van Justitie en Veiligheid tussen 1 juli 2023 en 1 januari 2024 heeft uitgevoerd naar de kwaliteit van de basispolitieopleiding PO21. Het onderzoek had een verkennend karakter en had als doel te bezien of de randvoorwaarden voor kwalitatief goed onderwijs aanwezig zijn. De Inspectie heeft daartoe op basis van haar Toezichtkader Politieonderwijs onderzocht of de procesmatige voorwaarden aanwezig zijn en of die geborgd zijn. De Inspectie heeft onder meer gekeken of het politieonderwijs voldoende aansluit bij de praktijk van de politieagent. Ook is door de Inspectie nagegaan of eerder door haar benoemde aandachtspunten in Jaarbeelden zijn aangepakt.

Conclusies van het onderzoek

De Inspectie geeft een positief eindoordeel over de randvoorwaarden voor de kwaliteit van PO21: de processen zijn gevolgd en uitgewerkt in een onderwijsprogramma, de uitvoering wordt gemonitord en er vindt – zo nodig – bijsturing plaats. PO21 voldoet inhoudelijk en kwantitatief aan de vraag/behoefte van het Korps. PO21 wordt uitgevoerd zoals in plannen is beschreven. De doorontwikkeling van het curriculum van PO21 voorziet in de behoefte aan meer houvast en structuur.

²⁹ De meest recente rapportage 'Geweldsaanwendingen door politieambtenaren 2023' is te raadplegen op: <https://www.politie.nl/informatie/publicaties-over-geweld-door-de-politie.html>.

De examens zijn gericht op het meten en weten van de kennis en kunde van de student in relatie tot de functie van een start bekwame agent GGP. De Inspectie benoemt dat partijen de nieuwe opleiding in korte tijd en onder grote politieke en maatschappelijke druk hebben neergezet. Dit is in gezamenlijkheid van de Politieacademie, de politie en het ministerie van Justitie en Veiligheid gebeurd.

Tegelijkertijd ziet de Inspectie ook knelpunten. Zo is de uitstroom uit de eenheden hoger dan eerder was voorzien en zal het mede daarom langer duren voordat de politie op sterkte is. Dit betekent dat de instroom in PO21 langer op de maximale capaciteit moet blijven. Dat heeft grote gevolgen voor de begeleiding in de eenheden. Verder ziet de Inspectie risico's met betrekking tot de examinering (m.n. de portfoliogesprekken).

Aandachtspunten worden opgepakt

Er zijn inmiddels door de Politieacademie en de politie maatregelen getroffen om de door de Inspectie geconstateerde knelpunten aan te pakken. Deze maatregelen zijn gericht op het kwantitatief en kwalitatief verbeteren van de praktijkbegeleiding: kwantitatief door het inzetten van vaste praktijkbegeleiders en kwalitatief door de verbetering van de opleiding. Ook worden de reeds door de Examencommissie van de Politieacademie ingezette verbeteringen voor het proces van examinering doorgezet.

Vroegsignalering psychische problematiek als onderdeel van curriculum Politieacademie

Naar aanleiding van het commissiedebat van 21 december 2023 heeft het lid Boswijk een motie ingediend om, samen met de politie, te bezien op welke manier herkenning van psychische problemen bij politiemedewerkers onderdeel kan zijn van het curriculum van de Politieacademie³⁰. Juist het vroegtijdig signaleren van mentale klachten draagt immers bij aan de psychische gezondheid van de politiemedewerkers, nu en in de toekomst. Middels deze tekst doe ik deze motie af.

De inhoud van het curriculum van de basispolitieopleiding PO21, verzorgd door de Politieacademie, wordt gevormd door de kwalificatie van politieagent. Onderdeel hiervan is het ontwikkelen van een 'professionele beroepsidentiteit'. Dat is een doorlopende leerlijn gedurende de hele opleiding en zorgt ervoor dat aspiranten gevormd worden ten aanzien van hun fysieke, mentale en morele weerbaarheid. Deze onderwerpen zijn ook onderdeel van de examinering.

Specifiek ten aanzien van de mentale weerbaarheid vormt de training Mentale Kracht een rode draad tijdens de basispolitieopleiding (PO21). Het eerste jaar van PO21 vindt plaats aan de Politieacademie. Het tweede jaar van de opleiding wordt hoofdzakelijk binnen de eigen eenheid op een leerontwikkelplek gevolgd.

³⁰ Kamerstukken II 2023/24, 29 628, nr. 1205.

Aan het begin van de opleiding krijgen aspiranten lessen Mentale Kracht waarin zij zes tools leren gebruiken waarmee ze hun eigen mentale weerbaarheid verstevigen en vergroten. Die tools blijven ze gedurende de rest van hun opleiding toepassen, eerst in simulaties, en later in de beroepspraktijk.

In het tweede jaar, op de leerontwikkelplek, wordt voortgebouwd op het fundament dat in het eerste jaar van de opleiding gelegd is. De tools die aspiranten aangeleerd krijgen vanuit Mentale Kracht stellen hen in staat om, zodra ze na hun opleiding als startbekwame medewerkers aan de slag gaan in een eenheid, grip te hebben op het herkennen van psychische klachten en hierop kunnen anticiperen, zowel bij henzelf als bij collega's. Na afronding van de opleiding volgen afgestudeerde aspiranten nog een traject van twee jaar om vakbekwaam te worden in de beroepspraktijk. Ook tijdens dit traject blijft er nadrukkelijk aandacht voor het welbevinden van aspiranten en jonggediplomeerden. Daarnaast is een training ontwikkeld voor leidinggevenden voor het herkennen van psychische klachten bij medewerkers.

Huisvesting

De politie heeft huisvesting nodig die het politiewerk optimaal ondersteunt, nu en in de toekomst. De periode van het strategisch huisvestingsplan politie, dat in 2013 is opgesteld voor de eerste 10 jaar van de nationale politie, komt ten einde. De ambities zijn nagenoeg bereikt, aangepast en aangevuld door nieuwe ontwikkelingen. De politie werkt toe naar een toekomstbestendige portefeuille die duurzaam, maakbaar, flexibel en betaalbaar is en waarvan de kwaliteit aansluit bij het werk. De politie zet haar bestaande vastgoed optimaal in. In de keuze voor nieuwbouw en aankoop houdt de politie rekening met een omvang die aansluit bij de lokale situatie, ruimte die samenwerking stimuleert en met bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

Het is belangrijk dat de politieorganisatie ook fysiek nabij en zichtbaar blijft. De politie investeert daarom in een flexibele en moderne organisatie met een meer mobiele vorm van werken. Bijvoorbeeld aangifte doen op locatie via een iPad en gebruik van mobiel effectiever op straat (MEOS). Hiermee is het mogelijk om op straat bijvoorbeeld digitaal een bon uit te schrijven, identiteit vast te stellen, het rijbewijsregister te raadplegen et cetera. Zo geeft de politie invulling aan fysieke nabijheid in de wijk met andersoortige en minder fysieke huisvesting in aanvulling op het uitgangspunt dat er per basisteam een teambureau is.

Ook in de wijk geeft de politie op veel meer en eigentijdse manieren vorm aan de nabijheid, bijvoorbeeld door politiestations, het realiseren van pop-up politiebureaus maar ook door wijktafels, een politiebus of -tent op uiteenlopende locaties zoals winkel- en buurtcentra. Zo kan ook worden ingespeeld op regionale en lokale verschillen.

Wijzigingen in de huisvesting zijn onderdeel van de reguliere afstemming tussen politie en lokaal gezag en de huisvestingsaanpak wordt steeds besproken in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie.

Per 1 januari 2023 is de energielabel C-verplichting voor kantoren ingegaan. Hieraan kan de politie, net als veel andere organisaties, niet geheel voldoen. Dat heeft geresulteerd in de vaststelling van de zogenaamde portefeuilleaanpak in de ministerraad. In ruil voor bovenwettelijke energiebesparing op portefeuilleniveau krijgt de politie meer ruimte om zo veel mogelijk op natuurlijke momenten in de levenscyclus van gebouwen te verduurzamen met minder administratieve lasten. Uiterlijk eind 2026 moeten alle kantoorgebouwen over minimaal energielabel C beschikken en moeten de resultaten op energiebesparing in lijn zijn met het toewerken naar de kabinetsdoelstelling van 60 procent CO₂-reductie in 2030. Voor de portefeuilleaanpak zijn landelijke afspraken gemaakt met de Omgevingsdienst Nederland (ODNL).

Informatievoorziening

Datagedreven werken

Tijdens de behandeling van de begroting Justitie en Veiligheid 2024 op 8 februari 2024 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over data-gedreven werken binnen de politie. Bij data-gedreven werken gaat het om een fundamenteel andere benadering van het verzamelen, opslaan en analyseren van data, passend bij de snelle ontwikkeling van criminaliteit en de huidige technologische mogelijkheden. Dit stelt de politie in staat slagvaardiger en effectiever op te treden.

Er is binnen de politie een programma Datagedreven werken (DGW) gestart. Dat programma bestaat uit een aantal "bouwplaatsen" waarin datagedreven werken in de praktijk wordt toegepast en daarnaast uit de ontwikkeling van een dataorganisatie, datavoorzieningen en kennis en kunde op juridisch en ethisch vlak. Een belangrijke bouwplaats betreft datagedreven werken binnen de nieuwe landelijke eenheden, waarmee ook invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van de commissie Schneiders op dit punt. Over de exacte scope van het programma vindt nog besluitvorming plaats.

Vernieuwing tapsysteem

In het commissiedebat politie van 21 december 2023 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de ontwikkeling van het nieuwe tapsysteem, en daarbij specifiek in te gaan op de huidige situatie in Israël³¹.

De realisatie van het nieuwe systeem blijft kritisch. Vanwege de situatie in Israël is er nog steeds de onzekerheid over de realisatie van het nieuwe tapsysteem. De politie beziet voortdurend met de leverancier wat dit betekent voor de planning van het wegwerken van nog aanwezige *blocking issues*, de implementatie, de samenwerking en de ingebruikname van het nieuwe systeem. Zolang het conflict gaande is, kan echter niet ter plaatse overlegd worden met de leverancier, terwijl dat onderdeel is van de samenwerking.

De huidige verwachting is dat zodra de laatste *blocking issues* zijn opgelost een kleine *livegang* kan beginnen. Daarna zal gestart kunnen worden met verdere implementatie en uitrol.

Zoals ik eerder heb gemeld wordt het huidige tapsysteem langer in stand gehouden om de continuïteit van tappen te borgen. Dit systeem wordt daarvoor

³¹ Kamerstukken II 2023/24, TZ202312-036

geüpgraded en op een nieuw hardware platform geplaatst. Dit gebeurt parallel aan de implementatie van het nieuwe systeem. Tijdens dit gehele proces vindt nauwe afstemming met de gebruikers plaats.

Informatieverzoek Autoriteit Persoonsgegevens

Op 25 april 2024 heb ik van de Autoriteit Persoonsgegevens een verzoek ontvangen tot het delen van informatie over mobiele camera's, de inzet van gezichtsherkenningstechnologie en de bevoegdheden van het Team Openbare Orde en Inlichtingen (TOOI). In mijn antwoord op deze brief deel ik informatie met de Autoriteit Persoonsgegevens over beleidsontwikkeling die (gedeeltelijk) nog niet bekend is bij uw Kamer. Ik heb daarom mijn antwoordbrief aan de Autoriteit Persoonsgegevens als bijlage 9 bij het halfjaarbericht politie gevoegd. Hiermee doe ik tevens gestand aan de toezegging in mijn kamerbrief over de appreciatie van de motie Kathmann³² om uw Kamer nader te informeren over de stand van zaken van de inzet van gezichtsherkenningstechnologie en enkele andere overwegingen ten aanzien van bevoegdheden en grondslagen voor de inzet van nieuwe technologieën door de politie aan uw Kamer te doen toekomen.

Opsporing

Naar aanleiding van mijn toezegging aan het lid Michon-Derkzen³³ ga ik nader in op de lijnen waarlangs en de wijze waarop de doorontwikkeling van de opsporing vorm krijgt.

Een van de uitgangspunten van de politie is dat de aanpak van criminaliteit plaats vindt op alle niveaus in de organisatie en dat tussen deze niveaus sprake is van een samenhangende taakuitvoering. Op landelijk niveau vindt opsporing plaats binnen de landelijke eenheden³⁴, binnen de regionale eenheden gebeurt dit met name door de regionale recherche en de districtsrecherche en ook in de basisteams vindt opsporing plaats. De Inspectie Justitie en Veiligheid heeft een aantal jaren geleden geconcludeerd dat die samenhangende aanpak nog niet genoeg van de grond gekomen is, dat meer aandacht nodig is voor de probleemgerichte aanpak van criminaliteit en dat de aansluiting tussen opsporing en intelligence verbetering behoeft. Hierop zijn inmiddels stappen gezet.

³² Kamerstukken II 2023/24, 26643, nr. 1173

³³ Kamerstukken II 2023/24, TZ202312-036.

³⁴ Als het gaat om opsporing zijn binnen de landelijke eenheden de dienst Landelijke Recherche, opgenomen in de eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO), en de dienst Infra, nu onderdeel van de eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX), het meest relevant.

Doorontwikkeling- selectie en sturing in de opsporing

De beperkte capaciteit van de organisaties in de strafrechtketen laat niet toe dat alle ter kennis gekomen strafbare feiten middels het strafrecht worden opgepakt³⁵. Het is belangrijk dat de beschikbare capaciteit vooral wordt ingezet voor de feiten die er het meest toe doen en waarbij de inzet van het strafrecht en van strafrechtelijke vervolging daadwerkelijk verschil kunnen maken. Het OM en de politie werken samen aan een herziening van het selectiviteitskader, met als doel een goede instroom van zaken van veelvoorkomende criminaliteit (VVC) te realiseren³⁶. Daarbij hoort ook dat er meer wordt ingezet op preventie en dat er meer en betekenisvolle alternatieve interventies voor handen komen voor zaken die niet instromen in het strafrecht. Bij zware criminaliteit en ondermijnende criminaliteit is de ambitie om steeds meer te gaan werken op probleem- of fenomeenniveau en om daarbij te gaan sturen en werken vanuit actuele veiligheidsbeelden en (integrale) interventiestrategieën.

Bij dit 'dynamisch sturen', dat door OM en politie samen wordt ontwikkeld en geïmplementeerd, kunnen strafrechtelijke interventies worden ingezet, maar ook interventies van andere aard en door andere partners, zowel op landelijk, regionaal als lokaal niveau.

Als het gaat om de rol van politie, kan die bijvoorbeeld bestaan uit het doen van opsporingsonderzoek met het oog op vervolging, het verstoren van criminele logistiek, het waarschuwen van onbewuste faciliteerders, of het ondersteunen van burgers en private partijen bij het leveren van hun bijdrage aan veiligheid en rechtvaardigheid.

Doorontwikkeling- samenhang en samenwerking, innovatie en personeel

In lijn met de hierboven geschetste ambities, de toenemende betekenis van digitalisering, technologie, het werken met data en de krapte op de arbeidsmarkt, zijn de afgelopen jaren in de opsporing al de nodige stappen gezet. Een samenhangende aanpak van criminaliteit *binnen* eenheden is een belangrijk onderdeel van de doorontwikkeling. In een aantal eenheden wordt inmiddels gewerkt met stuurploegen die eenheidsbrede keuzes voor de opsporing maken. In alle eenheden wordt rond thema's als zeden, cybercrime, high impact crimes en ondermijning gewerkt in zogenaamd 'meerhoeken'. Verschillende organisatieonderdelen en disciplines, bijvoorbeeld tactische opsporing, gebiedsgebonden politie, intelligence en specialistische opsporing, werken vanaf het begin van een onderzoek als team samen aan een onderzoek. Dat levert winst op in snelheid en effectiviteit van het onderzoek, bijvoorbeeld doordat digitale en forensische sporen sneller beschikbaar zijn.

³⁵ Het OM zal deze vraagstukken tegemoet treden vanuit de prioriteiten die het College van procureurs-generaal in juni 2023 heeft gepubliceerd. Belangrijke uitgangspunten daarin zijn focus op kerntaken, rolvastheid en de noodzaak om scherpere keuzes te maken in opsporings- en vervolgingsbeleid.

³⁶ Kamerstukken II 2023/24, 29279 no. 836.

Ook de samenwerking *tussen* eenheden wordt verder ontwikkeld. Vrijwel geen vorm van criminaliteit houdt zich nog aan eenheidsgrenzen. Dat geldt zeker voor digitale vormen van criminaliteit en ondermijning. In alle eenheden zijn cybercrimeteams ingericht die als collectief optrekken bij het uitvoeren van onderzoeken naar eenheidsoverstijgende cybercriminele fenomenen en dadergroepen.

Met de data uit gekraakte cryptocommunicatiediensten zoals Ennetcom en Encrochat worden successen behaald bij de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Dit betreft niet alleen de landelijke opsporing. De data spelen ook een belangrijke rol in opsporingsonderzoeken in de regionale recherches. In de transitie van de landelijke eenheden is samenwerking met de regionale eenheden op het vlak van opsporing en intelligence een belangrijk aandachtspunt.

Beschikbaarheid van de benodigde techniek, expertise en kennis is een randvoorwaarde voor toekomstbestendige opsporing. Nieuwe technieken maken dat sneller en effectiever kan worden gewerkt. Op het gebied van forensisch onderzoek, dat zowel op fysieke als op digitale sporen kan zien, worden doorlopend stappen gezet. Het datagedreven werken is ook een belangrijke factor in de doorontwikkeling van de opsporing.

De onderbezetting in de opsporing geeft helaas veel druk op de operatie, maar biedt ook de kans om te werken aan een personele samenstelling en een formatie die beter aansluit op de maatschappelijke opgave. Samen met de politievakorganisaties wordt o.a. de herijking van de verschillende aanstellingsvormen onderzocht en uitgewerkt.

Lokale opsporingsbehoefte inzake ondermijning

Bij de begrotingsbehandeling op 7 en 8 februari jl. heeft het lid Mutluer vragen gesteld over investeringen in (lokale) recherche voor de aanpak van ondermijningszaken.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit breder is dan de opsporing. Ondermijning manifesteert zich op alle niveaus, van buurt en platteland tot in de stad, en van lokaal tot internationaal. Met de middelen uit de motie Hermans³⁷ is 91 miljoen euro geïnvesteerd in uitbreiding van de sterkte met 700 fte agenten voor de wijk, onder andere voor de lokale opsporing in de basisteams. Vanuit de ondermijningsmiddelen³⁸ is 84 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld voor de opsporing. Het grootste deel hiervan wordt besteed aan forensisch onderzoek en aan ontwikkelingen op het gebied van Artificial Intelligence, datascience, realtime intelligence en interceptie. De middelen komen daarmee ten goede aan de gehele opsporing; zowel de landelijke eenheden, als de regionale recherche, de districtsrecherche en de opsporing in de basisteams hebben baat bij deze ontwikkelingen.

³⁷ Kamerstukken II 2021/22, 35925-13.

³⁸ BOTOE en Prinsjesdagmiddelen

De onderbezetting maakt dat er in de basisteams minder zaken kunnen worden opgepakt. Hoeveel minder is niet te zeggen, omdat het bij ondermijning lang niet altijd gaat om aangiften. Veeleer gaat het om het geven van opvolging aan signalen van wijkagenten of vanuit de handhaving. Of om de keuze om een onderzoek naar aanleiding van een aangifte breder te richten, bijvoorbeeld op het in kaart krijgen van een achterliggend crimineel netwerk in plaats van uitsluitend op de verdachte van een relatief klein misdrijf. Gevallen waarin dat niet gebeurt vanwege tekort aan capaciteit zijn er zeker, maar naar hun aard is daar geen registratie van.

Cold cases

Bij het commissiedebat politie van 21 december 2023 heb ik toegezegd u te informeren over de mogelijkheid tot inzet van een landelijke team voor de aanpak van cold cases en de rol die politievrijwilligers bij die aanpak kunnen spelen³⁹.

De politie heeft mijn departement bericht dat zij vooralsnog niet kiezen voor een landelijk team voor de aanpak van cold cases, ook niet voor een landelijk team enkel bestaande uit politievrijwilligers.

De politie geeft aan dat *de capaciteit* voor het oplossen van cold cases moet komen uit de brede opsporingscapaciteit - en daarmee afwegingen moeten worden gemaakt met betrekking tot de inzet van de opsporingscapaciteit op actuele zaken en cold cases. Dit vergroot de flexibiliteit van de opsporing. Het is aan het lokaal gezag om te beslissen op welke zaken de schaarse politiecapaciteit moet worden ingezet.

De politie is wel een voorstander van een meer landelijke aanpak van cold cases, maar in een andere vorm, bijvoorbeeld het bundelen van expertise, het gezamenlijk prioriteren, verdere uniformering van de aanpak en het centraliseren van de ondersteuning van de cold cases teams. De politie stemt met het OM af hoe zij deze meer landelijke aanpak voor zich ziet en zal mij hierover dit jaar nader informeren.

De inzet van politievrijwilligers bij de aanpak van cold cases

Politievrijwilligers werken samen met beroepscollega's aan de veiligheid van Nederland en zorgen voor aanvullende capaciteit, specialisme en ondersteuning binnen de politieorganisatie. De politievrijwilligers maken geen onderdeel uit van de formatie en bezetting van de politieorganisatie. Zij mogen daarmee niet gezien worden als oplossing voor de capaciteitsproblematiek, ook niet bij cold cases.

Wel verrijken politievrijwilligers het politiewerk met hun specifieke kennis, kunde en ervaring en met de frisse blik waarmee ze naar de organisatie en het werk kijken. Om deze reden staat de politie en ik positief tegenover de inzet van politievrijwilligers voor de aanpak van cold cases. De politieorganisatie heeft een werkgeversverantwoordelijkheid voor de inzet van politievrijwilligers en deze inzet dient dan ook op verantwoorde wijze en met rendement plaats te vinden.

³⁹ Kamerstukken II, 2023/24, 29628-1195, pag. 38.

Hierom heeft de politie onderzocht of uitbreiding van het huidige aantal politievrijwilligers bij de cold case-voorzieningen mogelijk is. Hierbij is meegenomen dat de werkzaamheden van politievrijwilligers begeleidingscapaciteit van beroepskrachten vraagt, deze begeleidingscapaciteit beperkt beschikbaar is en dat politievrijwilligers maximaal 576 uur per jaar mogen worden ingezet. De mogelijkheid tot uitbreiding van het aantal politievrijwilligers voor de aanpak van cold cases verschilt per eenheid. Het is dan ook aan de eenheden zelf om hier, indien gewenst, gepast en verantwoord, extra politievrijwilligers op in te zetten.

Politievrijwilligers worden, net als beroepskrachten, bij een (basis)team in een eenheid geplaatst waar zij hun taken en werkzaamheden uitvoeren. Door politievrijwilligers in bestaande team met beroepskrachten te plaatsen voeren zij hun werkzaamheden uit in samenwerking met beroepskrachten, waardoor het gevoel van wederzijdse betrokkenheid wordt versterkt en er specifieke kennis, kunde en ervaring wordt uitgewisseld. Deze visie op politievrijwilligers gaat in tegen het voorstel om een landelijk team van politievrijwilligers voor cold cases in te richten en hiervan is de politie dan ook geen voorstander.

Stand van zaken forensisch bestel

De visie op forensisch onderzoek voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten van 2018⁴⁰ beschrijft de wens om te komen tot een robuustere keten van forensisch onderzoeken, zodat meer en sneller forensisch onderzoek kan worden uitgevoerd. Structurele middelen worden in het kader van de aanpak tegen ondermijning ingezet bij politie, Openbaar Ministerie en Nederlands Forensisch Instituut (NFI) conform de visie.

In de uitwerking van de visie zijn de volgende stappen gezet⁴¹. Ten eerste, een samenwerking tussen de politie en de marktpartij Eurofins/TMFI voor DNA-onderzoek in verscheidene hubs in Nederland. In de toekomst zal hier onderzoek naar drugs aan worden toegevoegd. Ten tweede, het OM heeft afspraken gemaakt met meerdere (semi-)private aanbieders van forensisch onderzoek om te waarborgen dat er voldoende capaciteit, goede doorlooptijden en locaties voor contra-onderzoek zijn binnen het forensische domein. Dit draagt bij aan de robuustheid van het forensisch stelsel. Ten derde, het versterken van het NFI als topinstituut door te investeren in hoogwaardig/multidisciplinair forensisch onderzoek.

Om de keten beter te laten functioneren, hebben het Openbaar Ministerie en de politie zelf de beschikking gekregen over een budget om rechtstreeks forensisch onderzoek aan te vragen bij (semi)private laboratoria.

⁴⁰ Kamerstukken II 2018/19, 29628, nr. 819.

⁴¹ Met deze passage wordt de toezegging tijdens de Begrotingsbehandeling op 8 februari 2024, om een passage aan het Halfjaarbericht Politie toe te voegen over de stand van zaken forensisch onderzoek, afgedaan. Tevens wordt de toezegging tijdens het Algemeen Overleg Forensisch Onderzoek op 31 oktober 2019, om een overzicht van de additioneel in private en politielabs uit te voeren forensische onderzoeken aan de Kamer te sturen, afgedaan.

In vervolg hierop wordt onderzocht of de One Stop Shop, die nu nog bij het NFI is ingericht, kan worden opgeheven.

Uitrusting opsporingsambtenaren

In de motie van het (Eerste Kamer) lid Van Wely c.s. is de regering verzocht waar passend de opsporingsambtenaren in een handhavende rol te voorzien van bodycams⁴². Tijdens de plenaire vergadering van 4 oktober 2022 vroeg het lid Nanninga wat de status is van deze motie.

Datum
31 mei 2024

Ons kenmerk
5462788

De aanschaf en het gebruik van bodycams is aan de werkgevers van de opsporingsambtenaren⁴³, dat deel van de motie kan ik daarom niet uitvoeren. Ik heb wel toegezegd om met wetgeving belemmeringen bij het gebruik van bodycams door politie en boa's op te lossen. Ik heb toen een wetgevingstraject aangekondigd⁴⁴.

Nader onderzoek toont aan dat een wetgevingstraject toch niet nodig is. Dit licht ik graag nader toe.

Er zijn drie soorten werknemers die een bodycam krijgen uitgereikt door hun werkgever:

- ambtenaren van politie
- werknemers met een boa-status
- werknemers zonder boa-status

Bodycams voor ambtenaren van politie

De politie baseert de grondslag voor het verkrijgen en verwerken van de bodycambeelden op artikel 3 Politiewet 2012 (Pw) en op de Wet Politiegegevens (Wpg). Volgens vaste jurisprudentie biedt artikel 3 Pw een grondslag voor kortstondige en lichte beperkingen van vrijheden van burgers. Voor bodycams betekent dit bijvoorbeeld dat zij kunnen worden ingezet ten behoeve van niet-stelselmatige observatie op voor het publiek toegankelijke plaatsen. De politie heeft het wettelijk kader en de organisatorische aspecten uitgewerkt in een inzetkader⁴⁵.

Na analyse van dit inzetkader concludeer ik dat bij juiste toepassing van het door de politie ontwikkelde inzetkader artikel 3 Pw en de Wpg een solide basis bieden voor het gebruik van een bodycam en het verwerken van de beelden. Voor het gebruik van bodycams ten behoeve van de politietaak is daarom geen aanvullende wetgeving nodig.

⁴² Kamerstukken I, 2020/21, 34641, 0.

⁴³ Ik ga in mijn reactie op deze motie uit van opsporingsambtenaren, zoals de politie, en van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's).

⁴⁴ Kamerstukken I 2022/23, Verslag van de plenaire vergadering van dinsdag 4 oktober 2022.

⁴⁵ Inzetkader Bodycams bij operationeel gebruik, Versie 2.1. 7 juli 2020 (www.politie.nl).

Bodycams voor Buitengewoon Opsporingsambtenaren

Boa's zijn medewerkers van publieke en private organisaties, die bevoegd zijn tot de opsporing van bepaalde strafbare feiten waarvoor zij als boa zijn aangesteld. Deze bevoegdheid ontleen zij aan artikel 142 Wetboek van Strafvordering (Sv). Werknemers met een boa-status maken bijvoorbeeld gebruik van hun opsporingsbevoegdheden als zij op een strafbaar feit stuiten of in een situatie belanden die als dreigend wordt ervaren en zij verwachten dat er strafbare feiten gepleegd gaan worden. Als een boa bodycambeelden maakt in het kader van zijn opsporingstaak, dan bieden artikel 142 Sv en de Wpg een solide grondslag voor het gebruik van een bodycam en het verwerken van de beelden.

Werknemers zonder boa-status

Naast opsporingsambtenaren worden ook veel andere werknemers tijdens hun werk blootgesteld aan agressie. Werkgevers hebben op grond van artikel 3 van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) een algemene zorgplicht opgedragen. Die houdt in dat de werkgever ervoor moet zorgdragen dat de werknemers hun werk veilig en gezond kunnen doen.

Er zijn vele manieren om als werkgever invulling te geven aan deze wettelijke verplichting. Omdat uit onderzoek is gebleken dat het gebruik van een bodycams leidt tot minder agressie tegen de drager van een bodycam, reikt een toenemend aantal werkgevers vanuit hun algemene zorgplicht hun medewerkers een bodycam uit. Ik kan geen uitspraken doen over de Arbowet als grondslag voor het uitreiken van een bodycam. De Arbowet valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Gebiedsgebonden politiezorg

Naar aanleiding van de begrotingsbehandeling van het ministerie van Justitie en Veiligheid van 7 en 8 februari jl. is de motie van de leden lid Van Dijk en Bikker aangenomen⁴⁶.

Deze motie roept de regering op om te bevorderen dat wijkagenten daadwerkelijk 80% van hun tijd hun eigenlijke werkzaamheden in of voor de wijk kunnen uitoefenen en de Kamer hier voor de zomer van 2024 over te informeren.

De kracht van de Nederlandse politie ligt in de nauwe verbondenheid met de wijk. De basisteams zijn hiervoor het fundament. Het hele basisteam spant zich in om in de wijken binnen het eigen werkgebied de best mogelijke basispolitiezorg te leveren. De wijkagent vervult daarbij een sleutelrol, wat maakt dat bepaalde aspecten van het werk en de functie van wijkagent zijn ingekaderd. Zo zijn de werkzaamheden beschreven in het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie en is wettelijk vastgelegd dat er ten minste één wijkagent is per 5.000 inwoners⁴⁷. Tevens is in het Inrichtingsplan van de Nationale Politie als interne streefnorm voor de politie geconcretiseerd dat wijkagenten 80% van hun tijd werkzaamheden ten behoeve van de wijk verrichten.

⁴⁶ Kamerstukken II 2023/24, 36410-VI, nr. 70.

⁴⁷ Artikel 38a, lid 1, Politiewet 2012. Dit is een gemiddelde norm op het niveau van de regionale eenheid.

Deze norm is niet wettelijk verankerd, omdat dit zou impliceren dat daarvoor in algemeen verbindende voorschriften moet worden vervat welke werkzaamheden meetellen voor de berekening van zo'n norm. Ook zou het een belangrijke toename van de administratieve lasten met zich meebrengen⁴⁸.

Bij de appreciatie van de motie heb ik uw Kamer reeds gemeld dat ik de essentie van de 80%-streefnorm onderschrijf. Tegelijkertijd heb ik benadrukt dat keuzes over de inzet van politie gemaakt worden door het lokale gezag. Daarbij heb ik aangegeven dat vanwege de onderbezetting in de basisteams de ruimte voor keuzes vaak beperkt is. Die onderbezetting, in combinatie met de grote werklast, maakt dat wijkagenten moeten worden ingezet voor andere taken of om de 24/7 roosters rond te krijgen. De mate waarin dat nodig is kan per eenheid en per basisteam verschillen.

In bijlage 1 worden formatie en bezetting in de gebiedsgebonden politie per eind 2023 weergegeven. Met betrekking tot de wijkagentfunctie zien we dat eind 2023 sprake is van een bezetting van 3.481 fte en een formatie van 3.596 fte. Dit maakt een onderbezetting van 115 fte, oftewel 3,2%. Dat is qua bezetting 109 fte (of 3%) onder de wettelijke norm van 1:5.000. De onderbezetting is daarmee groter geworden dan een half jaar eerder, maar vergeleken met de onderbezetting in de hele gebiedsgebonden politie (5,75%) relatief laag.

In eerdere halfjaarberichten politie ben ik ingegaan op de nodige acties en maatregelen om de bezetting van de formatie in de gebiedsgebonden politie op orde te krijgen⁴⁹. Die vinden met name plaats in de context van de arbeidsmarktstrategie van de politie, waarover ik hieronder een update geef. Politiechefs doen wat zij kunnen om wijkagentvacatures te vervullen. Zoals bekend, zal op termijn⁵⁰ de uitbreiding van de formatie met 700 extra agenten uit de middelen van de motie Hermans gaan leiden tot meer wijkagenten in de basisteams. In het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) van 22 april 2024 heb ik nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de motie van uw Kamer. De gezagen, de korpschef en ik delen de zorg van uw Kamer. Wij zullen elk vanuit de eigen verantwoordelijkheid doen wat we kunnen om de aanwezigheid van de wijkagent in de wijk zoveel mogelijk te bevorderen.

Het wegnemen van werklast bij de basisteams kan bijdragen aan het vergroten van de aanwezigheid van de wijkagent in de wijk.

⁴⁸ Kamerstukken II 2019/20, D06130.

⁴⁹ Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1193. Ook treffen politiechefs binnen de eenheden maatregelen om de werk- en roosterdruk binnen de basisteams te verlichten. Zie voor een toelichting daarop bijvoorbeeld de volgende halfjaarberichten politie: *Kamerstukken II* 2021/22, 29628, nr. 1015 (bijlage 2), *Kamerstukken II* 2021/22, 29628, nr. 1098 (bijlage 2), *Kamerstukken II* 2022/23, 29628, nr. 1139 (bijlage 2).

⁵⁰ In de hoofdbrief van dit halfjaarbericht heb ik toegelicht waarom het uitbreiden van politiecapaciteit meer tijd kost.

In die context hebben wij gesproken over hoe op termijn de inzet vanuit de basisteams voor het bewaken en beveiligen van bedreigde personen en de identificatie en registratie van asielzoekers kan verminderen. Met betrekking tot bewaken en beveiligen is aangegeven dat vanaf 2025 bij de Landelijke Eenheid Expertise en Operaties (LX) het nieuw in te richten onderdeel voor persoonsbegeleiding operationeel zal zijn. Dit nieuwe onderdeel zal voor een substantieel deel bestaan uit medewerkers van de regionale Bewakingseenheid die overstappen naar dit nieuwe onderdeel bij de LX. Medewerkers van de basisteams die niet overstappen en nu worden ingezet voor maatregelen in het kader van persoonsbegeleiding, kunnen dan gefaseerd terugvloeien naar de basisteams. Dit is in lijn met de verwachtingen die hier eerder over gedeeld zijn met uw Kamer⁵¹.

Met betrekking tot de identificatie en registratie van vreemdelingen is het voornemen uitgesproken om per 1 januari 2025 een nieuw proces identificatie en registratie proces te hebben ontwikkeld waarbij minimale inzet van de politie benodigd is (zie onder het kopje visie op de politiefunctie).

Ik constateer dat de inspanningen van alle partijen erop gericht zijn om de wijkagent weer meer in de wijk te krijgen en zal met de betrokken partijen in gesprek blijven over de maatregelen die hiertoe genomen (kunnen) worden.

Zeden

Stand van zaken formatie en bezetting op de aanpak van zeden

Met de motie van het lid Klaver c.s.⁵² is structureel 15 miljoen euro beschikbaar gekomen voor de uitbreiding van de capaciteit van de zedenpolitie, de opleiding van zedenrechercheurs, in forensische opsporing en forensisch medisch onderzoek. De afgelopen jaren heb ik uw Kamer geïnformeerd over het verloop van deze capaciteitsuitbreiding waar gefaseerd invulling aan gegeven is. Sinds 2020 is er 110,3 fte toegevoegd aan de opsporingscapaciteit en 3 fte toegevoegd aan docentencapaciteit.

De werving van de extra capaciteit liep tot eind 2023 en is inmiddels afgerond. Daarmee komt de uitvoering van de motie-Klaver tot een afronding. In het vervolg wordt uw Kamer derhalve via de voortgangsbrief Zeden over dit onderwerp geïnformeerd.

In onderstaande tabel vindt u de ontwikkeling in de formatie en bezetting bij de zedenteams vanaf 31 december 2020.

⁵¹ Kamerstukken II 2022/23, 29628 nr. 1174.

⁵² Kamerstukken II 2019/20, 35300 nr. 11.

Tabel 1 Formatie en bezetting teams zeden in fte (bron: politie).

Datum	Formatie	Bezetting
31-12-2020	630,3	638,8
31-12-2021	653,6	656,2
31-12-2022 ⁵³	678,8	672,2
31-03-2023	687,1	662,6
31-08-2023	689,9	660,9
31-12-2023	688,9	657,2

Uit het verschil tussen de formatie en de daadwerkelijke bezetting kan het aantal vacatures bij de zedenteams worden afgeleid. De lagere fluctuerende bezetting ten opzichte van de formatie wordt veroorzaakt door uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan of doorstromen en ophoging van formatie.

Stand van zaken capaciteitsuitbreiding Wet seksuele misdrijven

Vanaf 2024 wordt de capaciteit van de zedenteams verder uitgebreid om de verwachte toename van het aantal meldingen en aangiften als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven op 1 juli 2024 te kunnen opvangen. De politie ontvangt hiertoe vanaf 2024 structureel 5 miljoen euro uit extra middelen die met de motie Hermans c.s.⁵⁴ beschikbaar zijn gesteld. De werving van de extra medewerkers voor de aanpak van seksueel geweld is in 2023 gestart en zal in 2024 zichtbaar zijn.

Tijdens de behandeling van de Wet seksuele misdrijven door de Eerste Kamer op 19 maart jongstleden is gesproken over de mogelijkheid – die sinds kort bestaat – om voor het werkerterrein Zeden gebruik te maken van zij-instroom. Hiermee wordt bedoeld dat specialistische zij-instromers met een verkorte opleiding kunnen instromen bij de zedenrecherche, waardoor er sneller inzetbaar personeel te realiseren is. Door het lid Talsma is gevraagd om aan te geven in welke mate politie gebruik maakt van zij-instroom bij de zedenrecherche. Ik heb toegezegd hierop terug te komen in het halfjaarbericht politie⁵⁵.

Naar aanleiding van het arbeidsvoorwaardenakkoord van 2022-2024 is het mogelijk zij-instromers te werven met een specialisme op (online) seksuele misdrijven, met een executieve specifieke inzetbaarheid. Voor de implementatie en uitvoering van de Wet seksuele misdrijven heeft de politie twee operationeel specialisten geworven. Er staan op dit moment geen andere vacatures open voor zij-instromers met dit specialisme.

⁵³ De politie heeft in het voorjaar van 2023 de definitie van het werk in de zedenkolom scherper geformuleerd. Daardoor wijken de cijfers per 31 december 2022 enigszins af van eerdere rapportages.

⁵⁴ Kamerstukken II 2021/22, 35925, nr. 13.

⁵⁵ Kamerstukken II 2023/24, TZ202312-036.

Stand van zaken werkvoorraad zedenzaken

Als gevolg van de motie van de leden Michon-Derkzen en Van der Werf⁵⁶ rapporteer ik uw Kamer sinds 2022 halfjaarlijks over de werkvoorraad op het terrein van zedenzaken en de afspraken om deze werkvoorraad terug te dringen.

Op 2 juni 2024 waren in totaal 2.775 zedenzaken bij politie in behandeling. Het gaat daarbij om aanranding, verkrachting, incest, ontucht met minderjarigen, grooming en overige zedenmeldingen, openbare schennis en sexting. In 722 van die zaken is de aangifte langer dan 6 maanden in behandeling. Het aantal geregistreerde zedenincidenten is op 2 juni 2024 5.535. Dit zijn niet allemaal strafbare feiten, want niet elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag is strafbaar en geregistreerde zedenincidenten bestaan niet alleen uit meldingen van burgers. Als een wijkagent een bezoek brengt aan een veroordeelde zedendelinquent of als een agent een bekende schennispleger in een afgelegen gebied aantreft, dan wordt dat ook vastgelegd en als incident geregistreerd. Dit verklaart waarom lang niet alle geregistreerde zedenincidenten resulteren in een aangifte maar wel werk met zich meebrengen voor de politie.

Tabel 2 Geactualiseerde cijfers werkvoorraad zedenzaken (bron: politie).

Cijfers zedenzaken	Stand 02-06-2021	Stand 02-06-2022	Stand 02-06-2023⁵⁷	Stand 02-06-2024
Aantal geregistreerde incidenten	4.894	6.622	5.708	5.535
Voorraad aantal zedenzaken	3.351	3.361	3.166	2.775
Aantal <u>aangiftes</u> langer dan 6 maanden in voorraad	884	694	767	722
Aantal aangifte	1.164	1.355	1.192	1.185
Aantal verdachten Openbaar Ministerie	933	1.154	1.224	1.018

In vergelijking met dezelfde periode in voorgaande jaren is de werkvoorraad flink gedaald tot onder het niveau van 2021. Het aantal aangiftes ligt iets hoger dan in 2021. Het aantal aangiftes langer dan 6 maanden is gedaald ten opzichte van dezelfde periode in 2023. Dit betekent overigens niet dat deze zaken "op de plank liggen" en dus stil liggen. Er wordt namelijk in fasen gewerkt aan de zaken.

⁵⁶ Kamerstukken II 2021/22, 31015 nr. 249.

⁵⁷ Per abus zijn de halfjaarcijfers van juni 2023 niet opgenomen in het halfjaarbericht politie van 27 juni 2023.

Maatregelen

Om de werkvoorraad op het terrein van zedenzaken terug te dringen is de capaciteit van de zedenteams de laatste jaren uitgebreid als gevolg van de motie Klaver c.s. Daarnaast zetten de partners in de strafrechtketen, waaronder de politie, in op het betekenisvoller en sneller helpen van zedenslachtoffers en het verkorten van doorlooptijden. Hiertoe is in 2022 het Actieplan versterken ketenaanpak zedenzaken opgesteld. Tijdens het commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik van 6 maart jongstleden vroeg het lid Mutluer mij om een update van de uitvoering van dit actieplan⁵⁸.

Ik zal deze update, die breder is dan de inspanningen van de politie, geven in de voortgangsbrief online seksueel kindermisbruik en zeden die voor de zomer 2024 aan uw Kamer wordt verzonden.

Georganiseerd misbruik en haaldelict

In het commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik van 6 maart jl. is toegezegd uw Kamer te informeren naar aanleiding van de vraag van het lid Uitermark in hoeverre georganiseerd seksueel misbruik van minderjarigen een haaldelict is en of de expertise op het terrein van georganiseerd misbruik bij politie en Openbaar Ministerie voldoende is⁵⁹.

Een haaldelict is een strafbaar feit waarbij slachtoffer(s) en dader(s) niet bekend zijn. Vaak is het startpunt voor onderzoek digitaal beeldmateriaal. De politie gaat naar aanleiding van het beeldmateriaal pro-actief op zoek naar het slachtoffer en de dader(s). Uit het onderzoek moet dan naar boven komen of er sprake is van een netwerk c.q. een groep die is samengesteld met het oog op het plegen van misdrijven (uit winstbejag) dus in georganiseerd verband. Dit komt bijvoorbeeld voor bij zaken van online kinderpornografie. Op alle terreinen van de bestrijding van kinderpornografie moeten politie en OM keuzes maken in de aanpak. Dat geldt ook voor zaken van (vermoedelijk) georganiseerd seksueel kindermisbruik. Naar de aard van deze zaken zal, wanneer hands-on misbruik wordt vermoed en er voldoende aanknopingspunten zijn, dit type zaken vallen binnen de geprioriteerde onderzoeken en bij voldoende capaciteit worden opgepakt.

Haaldelicten vragen een grote inzet en dus veel capaciteit van politie en Openbaar Ministerie in de zoektocht naar slachtoffer en dader. Bij brengdelicten wordt de start van het opsporingsonderzoek gekenmerkt door het feit dat er een melding of aangifte is gedaan en daarmee het slachtoffer en in veel gevallen ook de verdachte bekend zijn. De Nationaal Rapporteur Mensenhandel heeft aangegeven onderzoek te zullen doen naar het element "georganiseerd" van het fenomeen georganiseerd seksueel misbruik van minderjarigen.

⁵⁸ Kamerstukken II 2023/24, TZ202403-021.

⁵⁹ Kamerstukken II 2023/24, TZ202403-022.

Datum
31 mei 2024

Ons kenmerk
5462788

Advies Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

In het commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik van 6 maart jongstleden vroeg het lid Faber naar de jaarverslagen van de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) en de wijze waarop daarin wordt gerapporteerd over de adviezen van deze expertisegroep. De jaarverslagen worden gepubliceerd op politie.nl. De eerste publicatie wordt rond de zomer van 2024 verwacht. In de jaarverslagen zullen de kenmerken van de casus waarop is geadviseerd, worden opgenomen. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om hervonden herinneringen. Daarnaast worden de (geanonimiseerde) conclusie van het LEBZ, de opvolging door het Openbaar Ministerie (sepot, artikel 12 of vervolging) en de doorlooptijd van het advies van de LEBZ opgenomen.

Afschrift/inzage eigen aangifte

Tijdens het commissiedebat seksueel geweld en kindermisbruik van 6 maart jl. hebben verschillende leden aandacht gehad voor de aangifte van het slachtoffer in een zedenzaak. Door het lid Uitermark is aandacht gevraagd voor de mogelijkheid van slachtoffers om beschikking te krijgen van een afschrift van hun aangifte dan wel hierin inzage te krijgen mits het opsporingsbelang zich hiertegen niet verzet. Aanleiding hiervoor zijn, volgens het lid, signalen uit de praktijk dat slachtoffers in zedenzaken en zaken betreffende kindermisbruik in de praktijk een afschrift wordt onthouden. Politie geeft aan dergelijke signalen niet te herkennen. Artikel 163 lid 5 van het Wetboek van Strafvordering stelt dat de aangever een kopie van de aangifte ontvangt, ook als deze hier niet om verzoekt.

In zedenzaken dient hier echter zorgvuldig mee om te worden gegaan omdat deze aangifte doorgaans een belangrijk bewijsstuk is. Indien het belang van het onderzoek dit vergt kan op basis van artikel 163 lid 6 Wetboek van Strafvordering afgeweken worden van deze hoofdregel. In dat geval ontvangt de aangever een formulier bevestiging van aangifte waarin de reden wordt aangegeven waarom van de basis regel wordt afgeweken.

Gegevensbevraging Basisregistratie Personen

Naar aanleiding van het artikel van Follow the Money⁶⁰ over het geautomatiseerd volgen door de politie van 11 miljoen Nederlanders, heeft het lid El Abassi tijdens de Regeling van Werkzaamheden op 2 april jl. verzocht om een debat. In deze brief reageer ik op dit artikel⁶¹. De kern van het artikel is de stelling dat de politie op te grote schaal personen volgt en informatie van hen opvraagt uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Ik hecht eraan te benadrukken dat het hier niet gaat om het 'volgen' van personen, maar om het actualiseren van Naam Adres Woonplaats (NAW) gegevens in politiestructuren door het plaatsen van afnemersindicaties. Deze afnemersindicaties zijn nodig om de kwaliteit van data te borgen.

⁶⁰ Politie volgt illegaal 11 miljoen kinderen en volwassenen, soms al vlak na hun geboorte - Follow the Money - Platform voor onderzoeksjournalistiek (ftm.nl).

⁶¹ Handelingen II 2023/24, nr. 59 .

Het is immers van belang dat de politie beschikt over actuele gegevens van bijvoorbeeld getuigen, verdachten en betrokkenen. De noodzaak daartoe komt voort uit artikel 4 van de Wet politiegegevens. Het algemeen taakstellend artikel waarop de politietoekendheid deels wordt uitgevoerd, laat deze bevestiging toe. Er wordt immers slechts een beperkte inbreuk gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene.

Op dit moment is het systeem zo ingericht dat elke automatische update van bestaande NAW-gegevens via een afnemersindicatie wordt geregistreerd als een losse bevestiging van de BRP. Het gaat uitdrukkelijk niet om het handmatig opvragen en vergaren van nieuwe gegevens van personen. Hoewel er een wettelijke grondslag bestaat voor het opvragen en verwerken van gegevens uit de BRP, betekent dat niet dat het huidige hoge aantal afnemersindicaties per definitie proportioneel en verdedigbaar is. Dit heb ik met de korpschef besproken en is ook door de gegevensautoriteit van de politie vastgesteld.

Er worden een aantal maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat het aantal personen met een afnemersindicatie in de toekomst lager zal zijn. Het toepassen van deze maatregelen zijn zowel beleidsmatig als technisch van aard. De politie heeft beleid ontwikkeld dat leidt tot een vermindering van het aantal afnemersindicaties. Die vermindering komt voort uit een gedifferentieerde categorisering van personen over wie afnemersindicaties worden geplaatst enerzijds en een beperking van de periode waarin afnemersindicaties worden opgevraagd anderzijds. Op technisch vlak is de politie bezig met de implementatie van een nieuwe server die de communicatie tussen politiesystemen en de BRP afhandelt.

De server die nu in gebruik is verouderd. De nieuwe server zal voldoen aan de huidige privacyregels en bijbehorende designprincipes. Dit betekent dat er minder persoonsgegevens worden opgeslagen.

Met het vernieuwen en aanpassen van de nieuwe server moeten ook alle proces ondersteunende applicaties aangepast worden.

In zijn geheel betreft dit een groot ICT-project, dat tijd vergt om uitgevoerd te worden. De verwachting is dat de nieuwe server begin 2025 in gebruik genomen kan worden.

Gezien de tijdsprognose voor de implementatie van de nieuwe server, acht ik het niet opportuun om tijdelijke maatregelen te nemen om deze situatie te veranderen. Ik steun de korpschef in haar beslissing dat de gekozen beleidswijzigingen en de technische implementatie afdoende zijn om tot een verlaging van de hoeveelheid afnemersindicaties te komen.

Inzageverzoeken met betrekking tot BRP-bevraging slachtoffers toeslagenaffaire

Tijdens het commissiedebat politie van 21 december 2023 heb ik aan het lid Uitermark toegezegd⁶² in het halfjaarbericht politie terug te komen op de aantallen personen die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om een inzageverzoek te doen bij de politie en die daarbij de politie te kennen geven dat zij gedupeerde zijn in de toeslagenaffaire.

Zoals eerder gemeld in mijn brief van 5 juli 2023⁶³ hebben personen die zeggen dat zij gedupeerden van de toeslagenaffaire zijn en dit melden bij hun inzageverzoek een op hen toegespitste brief ontvangen met toelichting op hun inzageverzoek.

Daarnaast kunnen deze personen fysiek inzage krijgen op een politielocatie om vragen te stellen. Daarmee kan meer uitleg gegeven worden over waarom de politie over bepaalde gegevens beschikt en waarom sommige gegevens niet ter inzage kunnen worden gegeven.

De politie heeft een uitvraag gedaan onder alle eenheden en daaruit blijkt dat in het jaar 2023 in totaal tweemaal bij een inzageverzoek is aangegeven dat de verzoeker het inzageverzoek deed in verband met de toeslagenaffaire.

ANPR camera's

Tijdens de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid op 7 en 8 februari jl. heb ik toegezegd terug te komen op een mogelijke verkenning naar de uitbreiding van ANPR-camera's⁶⁴. In aanvulling op deze toezegging ga ik ook in op de inventarisatie van de politie over de hoeveelheid aanvragen van ANPR-camera's die de afgelopen periode niet zijn gehonoreerd in verband met de budgettaire beperkingen en hoeveel extra budget er nodig is om deze knelpunten weg te nemen⁶⁵.

Niet alle aanvragen voor ANPR-camera's door de politie-eenheden kunnen (direct) worden gehonoreerd. Verschillende factoren liggen daaraan ten grondslag. De stroomvoorziening op de nieuwe locaties is het belangrijkste knelpunt. In het huidige contract is een uitbreiding van tien camera's per politie-eenheid meegenomen. Als gevolg van de wachttijd op de stroomaansluiting is deze uitbreiding nog niet gerealiseerd.

Daarnaast spelen de aanbestedingsregels een rol. De politie is een aanbestedende dienst en besteedt alle opdrachten met een waarde boven een bepaalde drempel aan volgens de procedures zoals genoemd in de Aanbestedingswet. In het aanbestedingstraject in 2019 is uitgegaan van een geringe uitbreiding van het aantal ANPR-camera's en de plaatsing van enkele tijdelijke ANPR-camera's.

⁶² Kamerstukken II 2023/24, TZ202305-104.

⁶³ Kamerstukken II 2022/23, 29628 nr. 1185.

⁶⁴ Handelingen II 2023/24, nr. 40.

⁶⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 29922, nr. 401.

De beschikbare uitbreidingsruimte is in korte tijd gevuld⁶⁶. Dit komt onder andere door de toename van het aantal te beveiligen en bewaken personen en objecten en door de toename van de inzet van ANPR door Teams Grootschalig Opsporing (TGO)⁶⁷. Ook het besluit van het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) om te stoppen met het technisch medegebruik door de politie van hun ANPR-camera's heeft onverwachts een flink beroep gedaan op de beschikbare uitbreidingsruimte. De ANPR-camera's van het CVOM staan veelal op het onderliggend wegennet. Het zicht van de politie op een groot deel van dit deel van het wegennet is daardoor weggefallen. Nu deze overeenkomst is stopgezet moet de politie eigen ANPR-camera's plaatsen op locaties waar voorheen de ANPR-camera's van het CVOM werden gebruikt.

Los van de bovenstaande contractuele beperkingen en onvoorziene omstandigheden, speelt het beschikbare budget een rol. De aanschaf en de plaatsing van een ANPR-camera kosten eenmalig gemiddeld 20.000 euro, afhankelijk van de locatie. De jaarlijkse beheerskosten bedragen gemiddeld 6.700 euro per ANPR-camera (incl. onderhoud /afschrijving). De politie heeft op mijn verzoek in kaart gebracht hoe de ideale situatie er uit ziet. In de politie-eenheden met buitengebieden betekent dat minimaal 50 ANPR-camera's per politie-eenheid moeten worden bijgeplaatst. De behoefte is het grootst in Limburg, Zeeland-West Brabant, Oost Nederland en Noord Nederland. Hiervoor is een investering nodig van 7,5 miljoen euro (incl. BTW) en structureel 2,1 miljoen euro (incl. BTW) ten behoeve van beheer en afschrijving om aan de wensen van de politie-eenheden tegemoet te komen. Hiervoor is binnen de begroting van Justitie en Veiligheid en binnen de politiebegroting geen dekking beschikbaar.

De genoemde bedragen betreffen alleen de kosten voor de camera's en niet voor de benodigde politiecapaciteit om de verkregen informatie te verwerken en de hits op te volgen. Binnen de al schaarse politiecapaciteit zouden dan keuzes gemaakt moeten worden. De realisatie is op korte termijn waarschijnlijk niet mogelijk. Als de politie geen beroep kan doen op het hiervoor genoemde artikel 2.163e Aanbestedingswet 2012 moet er voor een dergelijke uitbreiding eerst een nieuw aanbestedingstraject worden doorlopen.

Verbeteren gegevensdeling binnen de Benelux en ANPR in België

Hierbij geef ik opvolging aan de motie van het lid Boswijk die tijdens de begrotingsbehandeling op 7 en 8 februari jl. is aangenomen om te onderzoeken hoe de gegevensdeling binnen de Benelux verbeterd kan worden en op welke manier Nederland kan leren van de aanpak van ANPR-camera's in België⁶⁸.

⁶⁶ Uitbreiding bovenop de contractueel overeengekomen aantal camera's kan op grond van artikel 2.163e Aanbestedingswet 2012 zonder een nieuwe Europese aanbestedingsprocedure wanneer zich omstandigheden voordoen die een zorgvuldige aanbestedende dienst niet kon voorzien. De politie onderzoekt de mogelijkheden om gebruik te maken van deze bepaling.

⁶⁷ Een TGO is een tijdelijke organisatiestructuur van politie en Openbaar Ministerie dat is ingericht voor de aansturing van complexe rechercheonderzoeken met een grote maatschappelijke impact.

⁶⁸ Kamerstukken II, 2023/24, 36410-VI, nr. 57.

In het eerste Halfjaarbericht politie 2023⁶⁹ heb ik de verschillen tussen het gebruik van ANPR-camera's in Nederland en België toegelicht. Ook heb ik in diezelfde brief en in mijn brief over Politie en missiekritische communicatie⁷⁰ toegelicht wat de mogelijkheden zijn voor gegevensdeling in het kader van het Benelux-politieverdrag.

De samenwerking tussen de Nederlandse en de Belgische politie is intensief en er wordt gebruik gemaakt van elkaars krachten. Het is echter niet mogelijk om zondermeer het Belgische voorbeeld te volgen bij de aanpak van ANPR-camera's vanwege het Nederlandse politiestelsel en de wettelijke bepalingen.

Zo heeft Nederland één landelijk politiekorps, terwijl in België de politie zowel landelijk (de federale politie) als lokaal (de lokale politie, verdeeld in 183 politiezones) is georganiseerd. Het besluit tot plaatsing van een ANPR-camera, plus het beschikbaar stellen van het benodigde budget, is in België veelal een lokale aangelegenheid. Daarnaast zijn er verschillen in wettelijke bevoegdheden en waarborgen. Zo is er een verschil in bewaartermijnen.

Op grond van het Benelux-politieverdrag op 1 oktober jl.⁷¹ is onder meer de samenwerking op het gebied van politiegegevensdeling verbeterd. De voorwaarden, modaliteiten en procedures met betrekking tot de verstrekking van referentiegegevens (lijsten van kentekengegevens) en hits op referentiegegevens⁷² is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst, zoals voorzien in artikel 13 van het Benelux-politieverdrag. Het uitgangspunt daarbij is dat referentiegegevens enkel gegevens bevatten die ook volgens het nationale recht op het eigen grondgebied kunnen worden opgenomen als referentiegegevens voor ANPR-camera's. Momenteel werken de Nederlandse politie en de Federale politie van België aan hun interne procedures en zal deze uitvoeringsovereenkomst in werking treden zodra zij technisch en organisatorisch klaar zijn voor de toepassing ervan.

CIOT-bevragingen bij persoonsvermissingen

Zoals toegezegd in de Verzamelbrief van 19 oktober 2022⁷³ rapporteer ik uw Kamer dat de politie in de periode 1 januari 2024 tot 1 mei 2024 9 keer de naam, adres, woonplaats-gegevens van een vast IP-adres heeft bevestigd bij het Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie (CIOT), om personen die in acuut levensgevaar zijn en waarvan de locatie onbekend is, alsnog te kunnen opsporen.

⁶⁹ Kamerstukken II, 2022/23, 29628, nr. 1174.

⁷⁰ Kamerstukken II, 2023/24, 29628, nr. 1190.

⁷¹ Benelux-politieverdrag van 1 oktober 2023.

⁷² Er is sprake van een hit telkens wanneer een voertuig uit die lijst aan een ANPR-camera voorbijrijdt.

⁷³ Kamerstukken II 2022/23, 29628, nr. 1127, pag. 11.

Van deze voorziening kan de politie, vooruitlopend op het wetsvoorstel zoekmiddelen urgente persoonsvermissingen, gebruik maken, indien er sprake is van een ernstig vermoeden van levensbedreigende situaties voor vermiste personen en het Wetboek van Strafvordering en de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg niet van toepassing zijn. Het wetsvoorstel zoekmiddelen urgente persoonsvermissingen is onlangs opnieuw opgestart, het streven is dat het wetsvoorstel in oktober in consultatie gaat.

Veteranen Search Team

De Tweede Kamer heeft op 13 februari jl. bij de begrotingsbehandeling van Justitie en Veiligheid 2024 door aanname van de motie van het lid Boswijk de regering verzocht om in overleg met politie, Defensie en het Veteranen Search Team een meer adequate financiering van het Veteranen Search Team te onderzoeken en uw Kamer hierover voor het zomerreces van 2024 te informeren⁷⁴. Mijn departement gaat in gesprek met de politie en het Ministerie van Defensie.

Het Veteranen Search Team is één van de vijf vrijwilligersorganisaties die de politie op dit moment helpen bij het zoeken naar vermiste personen na een daartoe strekkend verzoek van politie. De vrijwilligers van de verschillende organisaties voorzien de politie aldus van meer ogen. Het Veteranen Search Team bestaat voor het grootste deel, namelijk 85% uit actief dienende militairen en -oud-militairen. Het Veteranen Search Team beschikt daardoor over expertise die zeer nuttig is voor de zoektochten naar vermiste personen waarin de politie een beroep op hen doet. Mensen willen zich in hun vrije tijd graag inzetten om als vrijwilliger een bijdrage te leveren aan het traceren van vermiste personen. De politie neemt daarbij uitdrukkelijk de regie om het zoeken in goede banen te leiden. Gegeven het type organisatie dat het Veteranen Search Team is kennen de afspraken die de politie en het Veteranen Search Team hebben gemaakt geen financiële onderdelen.

De erkenning en waardering voor de hulp van deze vrijwilligersorganisaties is zeer groot en is grotendeels immaterieel van aard.

In overleg tussen deze vrijwilligersorganisaties en de politie kan deze waardering ook worden uitgedrukt in een andere vorm, zoals een training of een incidentele, beperkte onkostenvergoeding passend bij de inzet van een vrijwilligersorganisatie.

De politie beziet momenteel wat een geschikte onkostenvergoeding voor het Veteranen Search Team conform het hiervoor geschetste zou kunnen zijn. Recent heeft mijn departement bovendien net als het Ministerie van Defensie en een aantal andere organisaties een incidentele bijdrage verstrekt aan het Veteranen Search Team voor een professionaliseringsslag die het Veteranen Search Team de komende drie jaar wil uitvoeren.

⁷⁴ Kamerstukken II 2023/24, 36410-VI, nr. 55.

Daarmee is vanuit mijn departement erkenning en waardering voor het werk van het Veteranen Search Team tot uitdrukking gebracht. Erkenning en waardering van veteranen - (oud)militairen die het Koninkrijk dienden in oorlogsomstandigheden of zijn ingezet ter bevordering of handhaving van de internationale rechtsorde is beschreven in de Veteranenwet en het Veteranenbesluit. Het ministerie van Defensie is verantwoordelijk voor het veteranenbeleid en heeft vanuit deze rol ook contact met het Veteranen Search Team.

De motie is hiermee wat mij betreft afdoende uitgevoerd door mijn departement.

**Directoraat-Generaal
Politie en
Veiligheidsregio's**
Portefeuille Politieorganisatie
en -Middelen

Datum
31 mei 2024

Ons kenmerk
5462788